

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Gradišče štey. 2.

DELAVEC

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.— Za članne izvod po 1.— Din.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije so poštne proste.

Prvomajski manifest mednarodne strokovne zveze.

Sodrug!

Negotovost, gospodarska razruvanost in ogrožanje miru na vseh krajih ponovno opozarjajo za 1. maj 1927 mednarodni proletariat na njegovo dolžnost, da z vso svojo energijo pokaže svojo čuječnost in dejansko silo. Kajti delavskemu razredu pripada naloga, da odstrani nevarnosti, ki ogrožajo človeštvo in da dela proti bremenom, ki leže na delavcih. Nedelavnost in molk delavstva bi se tolmačilo kot njegova slabost, kot priznanje premoči delavstvu sovražnih sil. In to ne sme biti!

1. maj 1927 mora pokazati, da so delavci vseh dežel enotni in odločni, da tvorijo proti svojim sovražnikom

eno fronto

in odstranijo nevarnosti, ki ogrožajo svet.

V gospodarskem oziru je bilo preteklo leto skrajno nerazveseljivo. V večini dežel je gospodarski položaj slab, da, marsikje se očitno poostruje. Brezposelnost zahteva še nadalje svoje žrtve in žene stotisoče družin v bedo. Obenem pa služi podjetnikom kot pretveza za nove napade na življenski položaj in delovne pogoje. Posebno so usmerjeni ti napadi proti izvedbi

osemurnika in socialne zakonodaje.

Mnogo, kar je smatralo delavstvo za trdno osvojeno, mu je bilo ali pa bo zopet iztrgano. Proti tem reakcionarnim namenom se mora delavski razred braniti z vsemi sredstvi.

Delavstvo zahteva brezpogojno priznanje osemurnika in dovršeno socialno zakonodajo, ki naj štiti predvsem slabotne

žene in mladino.

Na političnem polju je žal preveč jasno, da je reakcija zopet napredovala, pri čemer meri seveda svoje napade predvsem proti delavskim organizacijam, ki so najnaravnije sile svobode in napredka.

Ta reakcija se izraža tudi v medsebojnih odnošajih narodov. Diktatura pomeni stalno vojno nevarnost brez ozira na to, kakšne barve je.

Stvar osvobojenja vsega delovnega ljudstva in miru je neločljivo med seboj zvezana. Dogodki v Evropi, na daljnem Vzhodu in v Ameriki opozarjajo delavstvo z vso odločnostjo na to, da nadaljuje svoj boj s povečanimi silami. Delavski razred more zidati le na svoje lastne moči!

razvoj k urejenim političnim ali gospodarskim razmeram, od katerih zavisí končno usoda vsega sveta. Povsod zavira zbliznanje narodov in pospešuje gospodarski

nacionalizem,

vedno bolj poostruje po političnem nacionalizmu povzročena nasprotja in konflikte.

Le od svoje lastne moči morejo delavci pričakovati rešitve!

Odkod drugod naj pride odrešenje?

Od buržuazije gotovo ne! Njena nemoč se ne kaže malo samo v sedanjih dogodkih na Balkanu, na Kitajskem ali v Srednji Ameriki. Vse te pojave izkorišča buržuazija za to, da zavira

Nasproti tem nevarnostim mora delavski razred demonstrirati svoj

internacionalizem,

isti internacionalizem, katerega uresničenje je podlaga prvomajskega praznika in ki se mora ravno na ta dan največkrat izkazati.

S tem internacionalizmom, s to obrambo splošnih interesov človeštva bo proletariat že osvojen del sveta vedno bolj razširjal in se iz-

kazal kot ona sila, ki vodi družbo v preobrazbo in boljšo bodočnost.

V vseh nevarnostih in zmedah sedanosti delavci ne bodo pozabili, kaj so dosegli po vojni s svojim lastnim trudom in s pomočjo dosledne akcije mednarodne strokovne zveze.

Ti neizrecni napori pričenjajo roditi tudi plodove. 1. maj 1927 bo dal takt

mednarodni gospodarski konferenci,

ki se bo sestala štiri dni pozneje v Genfu. Ta konferenca pomeni uresničenje delavske zahteve. Prvič v zgodovini sveta bo materialno življenje narodov predmet mednarodne razprave. Prvič se bo podvrglo kritiki anarhičen sistem produkcije in razdelitve narodnega bogastva ob neposrednem sodelovanju delavskih zastopnikov. Čeprav mednarodna strokovna zveza ne more predvidevati rezultatov te konference, vendar lahko trdi, da bo v največji meri zavisela od delavcev vseh dežel. Seveda ne smemo vzpričo te konference obljubljeni, da bo gotovo prinesla zboljšanje usode delavstva. Vendar smemo ugotoviti to, da je že samo dejstvo, da se vrši mednarodna gospodarska konferenca, potrdilo za to, da se delavske ideje mednarodno uveljavljajo.

Stvar delovnih razredov je, da na tem prvem uspehu gradijo dalje in se zavedajo tega, da morejo doseči svoja stremljenja, ako hočejo.

Dosedanji rezultati gotovo niso popolni in bodo taki tudi ostali do končnega

osvobojenja ljudi in narodov.

Vendar že danes vidimo, kaj delavci zmorejo. To bodri delavske množice, da nadaljujejo svojo akcijo.

Mednarodna Strokovna Zveza poziva delavce vseh dežel, da na dan 1. maja demonstrirajo:

Za ohranitev miru!

Za osemurnik!

Za izgradnjo socialne zakonodaje!

Za neomejeno koalicijsko svobodo!

Za svobodo vseh narodov!

Mednarodna Strokovna Zveza v Amsterdamu.

Na Vsedelavski zlet pridejo sodrug iz Avstrije, Francije, Nemčije in drugih dežel.

Preussler Robert:

Prvi delavski praznik.

Ko je internacionalni socialistični kongres v Parizu leta 1889. sklenil, da se vsako leto 1. maja izvede mednarodno manifestacijo, ki naj zahteva predvsem svetovni mir in osemurni delavnik, je avstrijsko delavsko gibanje še vedno trpelo pod posledicami preganjanj socialistov in notranjih razprtij.

Hainfeldski kongres, ki je zboroval koncem decembra 1888 do 1. januarja 1889, nam je sicer prinesel dolgo zaželjeno notranjo enotnost, našel je pa le še razvaline organizacije . . .

Treba je bilo posebne vzpodbude, dejanja, ki bi vse prebudili, da bi vzdramil speče sile avstrijskega proletariata in da bi dali po 15 let trajajočem preganjanju po notranji zmedbi oslabilnemu gibanju oni razmah, ki potegne s seboj večje množice.

To vzpodbudo je dal sklep pariškega kongresa in vsa zbrana napetost in nestrpnost našega delavstva je prišla do izraza v tem **osvobodilnem dejanju prvega delavskega praznika v Avstriji.**

Pokazalo se je, da je reakcija le zavlekla, toda ničesar odpravila, kajti vest iz Pariza smo sprejeli z naravnost brezprimernim navdušenjem v državi, v kateri so se morali delavci često skozi dolga leta boriti za eno izobraževalno ali strokovno društvo, da so morali čez kratek čas videti, kako ga je oblast razpustila in njegovo delovanje ustavila. Delavci so čutili, da je dal sklep pariškega kongresa priliko, da pokažejo vladajočim, koliko stotisočev se s strastno ljubeznijo oklepa navidez ugasle socialistične misli. Podžgani s silo nove internacionale so bili odločeni, da se ne dajo več ovirati po ozkosrčnih birokratih in predmarčnih policijskih modrostih. S kategoričnim imperativom **gibanja množic** so hoteli nastopiti in vladajočim demonstrirati, da se morajo končno izpolniti potrebe časa in da si hočejo delavci napraviti tudi brez višjega **oblastvenega dovoljenja za vsako ceno prostor** in svobodo gibanja kot nosilci modernega kulturnega razvoja. Po tovarnah je bilo življenje kot še nikdar poprej; kot vstajenje je šlo skozi srca delavcev in nobene druge snovi ni bilo za pogovor kakor samo priprave za prvi delavski praznik. Naše slavne oblasti, ki so dotlej v preganjanju socialistov stale nasproti poedinim osebam ali društvom, s katerimi so lahko bile hitro gotove, so stale sedaj hipoma velikemu gibanju množin nasproti.

Njihovo popolno nepoznanje delavskega gibanja in njegovih ciljev jim je dalo sumiti, da gre za revolucijo in pogubo sveta. Belili so si glave, ali naj tudi to prebujenje razreda prepovedo prav tako kot državi nevarno, kakor je svoječasno Gisara najslavesnejše prepovedal socializem za avstrijsko državno ozemlje. **Vojaštvo** je bilo alarmirano, žandarmerija se je zbrala v industrijskih centrih in nižjim oblastem je bil dan nalog, da hitro napravijo konec vsem grozečim prekratnim poskusom. **Podjetniki**, ki so doslej pod zaščito državne uprave

potepali vse zahteve delavcev, so se čutili napram spontanemu gibanju množic slabotne in so tudi spodbujali oblasti, da uporabijo svoj stari recept in da obvarujejo baje ogroženo lastnino.

Delavstvo seveda ni mislilo na to, da bi z nasiljem diskreditiralo svoje gibanje. Že tedaj si je bilo na jasnem, da **uresničenje socialne revolucije ni nikak dogodek dneva, temveč da se more izvršiti le stopnjema s kulturnim razvojem.** Dočim se je dal »purgar« po svojih časopisnih piscah o socialističnem delavskem gibanju splasiti, so bili v tisočih delavskih družinah zgodovinarji, narodni gospodarji, naravoslovci, misleci in pesniki.

Delavstvo Avstrije je imelo v najtemnejših časih svojega preganjanja več učiteljev, kakor je moglo slutiti liberalno meščanstvo, ki je zanemarilo svoje najpotrebnejše kulturne naloge. Delavstvo industrijskih centrov je že l. 1900 doseglo veliko duševno zrelost.

Naše delavstvo je kar prevzela misel, da bo na en dan vidno izrazilo skupnost svojih interesov in ciljev z delavci vsega sveta, da bo pokazalo, kako močno je razvit v delavskih množicah **čut internacionalne solidarnosti.**

Vsa razprtija, vse nezaupanje je bilo pozabljeno . . . Zavest, da služijo stvari, ki je njihova lastna stvar in ki jih veže z milijoni proletarcev, je dvignila delavce in je dala agitaciji za prvi maj tak razmah, da so se pridružili tisoči, ki so dotlej stali ob strani, in da podjetniki in oblasti niso našle poguma, da bi se zoperstavile temu veletoku navdušenja in dejanske sile.

1. maj 1890 je bil sijajen, solnčen dan in **udeležba delavcev** je preseгла naša najsmelejša pričakovanja. Kot z enim sunkom so se **dvignile dotlej potlačene proletarske mase.** Praznik je bil tako splošen, da je počivalo delo celo v najoddaljenejših kotih države. Na Dunaju, v Gradcu, Pragi, Brnu, v severnih in zapadnih čeških industrijskih centrih, v industrijskem ozemlju Moravske in Šlezije so bile ogromne manifestacije množic. Le v malo krajih je prišlo do spopadov z oboroženo silo. Delavci so s svojim prvim delavskim praznikom **izsilili** svobodo gibanja tudi napram oblastem. Policijska in birokratska samovolja je bila zlomljena, kajti prvi maj je razvil toliko moči in odločnosti, da so se ob železnem odporu delavcev razbili vsi poskusi za uporabo stare preganjalne prakse.

V vseh strokah se je pričelo novo življenje. Kongres je sledil kongresu, strokovna organizacija je hibno naraščala, tisk se je razširil.

Prvi maj 1890. je oživotvoril v množicah veliko dejanje hainfeldskega zedinjenja . . .

Delavstvo se bo z vso zvestobo držalo majskega praznika. Prvi maj je trdno zasidran v naših srcih in ostane mogočen izvod v našem osvobodilnem boju.

Ta članek o 1. maju 1890. leta v Avstriji živo spominja na razmere v Jugoslaviji 1927. leta — le s to razliko, da pri nas proletariat še vedno ni enoten.

Naj bo letošnji 1. maj korak k političnemu ujedinenju, ki bo dal delavstvu potrebno udarno moč v boju.

Prvi maj.

Prvi maj, ti dan si proletarcev, ti up v bodočnost naših mladcev, ti praznik dela — našega vstajenja, o, vodi nas do osvobojenja.

Narava s cvetjem se odela in kot nevesta nas sprejela. Proletarcev pa rudeč si nagel na prsa svoja je pripel.

Glej proletarske množice strumne, ki v mesto danes vse hite. Raz vedrih lic jim radost seva in pesmi pobratimske peva.

Pač narod Vas ne bo slavil in rože ne na pot trosil, ker delo vaših rok ne umeje in se dan na dan po barih smeje.

Prava naša domača
Kolinska cikorija
Damjamči
pristnost in jakost!

Poglejte, proletarci, te stavbe krasne te cerkve in vile belo jasne, ki zgradila jih je roka proletarska s solzami porosila deca jih delavska!

In ve, mladenke proletarke, ve žene-vdove zmagovalke, ki na oltar za svobodo domovine nam dale hlabre ste može in sine.

Oj, strnite se ta dan v naše vrstle! Vi vsi, ki bol in bedo uživata, oj, združite se v veliko manifestacijo, v našo borbena organizacijo!

Ti praznik dela si prvi maj, proslavljen bod' na vekomaj, ti praznik proletarske si mladine mož — sinov svobodne domovine!
J. Podpac, tov. delavka.

Kako finančno politiko naj vodi strokovna organizacija?

K letnemu poročilu ljubljanske tipografske organizacije.

Savez grafičnih delavcev Jugoslavije ni v sestavu ZDSZJ, ker je zadnji kongres sklenil, da ostane samostojna zveza, dokler ne pride do popolnega strokovnega zedinjenja tudi na jugu. Priključeni pa so naši internacionali.

Ta savez je nam torej vsekakor prijateljska organizacija, ki vodi strokovni boj grafičnih delavcev. V naših vrstah se često kritizira tipografe, da so postali neka posebna kasta zase, nekaka delavska aristokracija. — Sicer pa pustimo to zadevo za enkrat ob strani. Upamo, da se bodo vsi kritiki strinjali vsaj v tem, da so danes **tipografi najvzlednejša strokovna organizacija** z najboljšo **tarifno pogodbo.** Primerno visoke plače in ugodne delovne pogoje so si priborili s **svojo organizacijo in stavko** in ne z milostjo podjetnikov. Tipografi so znali tudi to, česar marsikatera stroka ni znala: **po doseženem uspehu članke ohraniti organizaciji.** Kajti marsikje so delavci zapustili naše podružnice, ko so enkrat dosegli zvišanje plač, misleč v svoji nezavednosti, da jim sedaj ni treba biti več organiziran. Večina delavstva še dolgo ne bo prepojena s socialistično zavestjo, da bi vztrajala v organizaciji ne samo radi plač, ampak radi borbe za sam socializem. Dotlej mora gledati strokovna organizacija, da naravnost s **pritisikom ohrani delavstvo v organizaciji.**

Iz raznih ozirov se druge stroke ne morejo povzpeti tako visoko, kakor se je grafična, ki bo praznovala prihodnje leto v Ljubljani že

60letnico svojega obstoja.

Lahko se ji pa druge stroke približajo, v prvi vrsti kovinarji, ki so danes **duhovno** višji od tipografov.

Vsi naši strokovni zaupniki in vse naše strokovne organizacije naj se pa nauče vsaj tipografske finančne politike. Kaka je ta? Evo številke!

Ljubljanska podružnica grafičnih delavcev je štela v l. 1926 **768 članov**, od teh 442 kvalificiranih in 326 pomožnih delavcev in delavk. Članski prispevki teh članov so znašali **1.358.795.59 Din**; večji del članarine in sicer 933.692 Din odpade na **kvalificirane delavce**, to se pravi: en kvalificirani delavec je plačal za organizacijo letno povprečnih **2113 dinarjev** ali **mesečno povprečno 180 Din**! Vidite, to so **visoki prispevki**, od katerih pa imajo člani tudi **visoke podpore!** Tako ima tipograf od organizacije višjo brezposelno podporo kakor navaden rudar plače.

Delavci imajo velike zahteve do strokovne organizacije. To je prav, ker zato je organizacija tu. Ali temu primerno morajo biti velike tudi **dajatve in dolžnosti članov!** Organizacija z nizkimi prispevki vedno hira.

Zadnja plenarna seja Strokovne komisije je kritizirala posamezne zveze, da porabljajo preveč za upravne stroške. Poglejte sedaj gospodarstvo tipografov! Od zgornjih prispevkov se je izplačalo:

bolniških podpor	84.200.— Din
brezposelnih podpor	409.587.50 Din
invalidnih podpor	119.240.— Din
sirotinskih podpor	17.220.— Din
potniških podpor	4.150.— Din
pogrebne	3.024.— Din
odpravnine	2.750.— Din

Skupaj 640.172.— Din

Razen tega so se izplačale izredne božične, velikonočne i. dr. podpore brezposelnim.

Rudar in ravnatelj.

(Bajka.)
(Konec.)

Še predno pride zdravnik, se kakor blisk raznese po rudarski koloniji: Kopača N. N. na štev. 7 je zasulo! Žena, ki je ravno pripravljala borni obed ob nadlegovanju treh nedolžnih otročičev, omedli, ko izve to novico. Zdravnik pregleda ponesrečenca in ugotovi: zlomljena hrbtenica, desna noga, ostane stalni invalid.

Njegov mlajši tovariš pa vidi ob 15. uri na črni deski svoje ime, na kateri je med drugim tudi napisano: N. N. družba je vsled pomanjkanja naročil premoga primorana, da odpusti iz službe toliko in toliko slabih delavcev vsled premale storitve.

Zakopan v mehki pernici se zbudi gospod ravnatelj v času, ko je solnce že visoko na nebu. Z rokami si mane zaspane oči. Po glavi mu

šumi o orgijah prečute noči. Brž pozvoni. Služkinja pride.

»Klanjam se, želijo gospod?« — »Brž to sem, ono tja.« — Milostljiva vmes kriči: »Meni pomagaj obleči!« — Kakor veverica skače mlada služkinja okoli gospoda in milostljive. Toaleta je gotova. Gospa odide. Gospod se ozre poželjivo po služkinji. Gospa je nezaupljiva. Brž pokliče služkinjo: »Zajtrk na mizo!«

Par trenutkov pozneje že diši najboljša kava s priboljškom jajc in masla. Gospoda so pozajtrkovali. Milostljiva gredo brž po sobah, po kuhinji in povsod kriče nad to nesramno služinčadjo, češ, vse je narobe. Pridrviijo celo na vrt; tam vrtnar v potu svojega obraza zaliva vrtno zelenjavo. »Nesrečni človek, vi ne delate prav; ta greda mi ne ugaja, to je zanič!« itd. se huduje milostljiva. — »Milostljiva, tega ne morem, to je tako,« itd. se skuša opravičiti vrtnar. »Nič, leni ste, vse

vas bom nagnala!« — In ta posel opravlja milostljiva dan za dnem.

Gospod ravnatelj pa se priziblje v svojo pisarno ob 9. uri zjutraj. Prvo, kar stori, je, da pogleda na zapisnik, koliko premoga se je večeraj produciralo. Premalo je. Brž k telefonu — brrr, brrr. Takoj na to preleti vse podrejene mu pisarne. Tu ošteje enega, tam drugega uradnika. Po telefonu pozvoni; pazniki in obratovodje se javijo. Sedaj se začne raport, zakaj se je večeraj tako malo premoga produciralo? — Vsem paznikom se tresejo hlače. Eni se izgovarjajo na to, drugi zopet na ono, a končno pridejo do ugotovitve, da so rudarji preleni. Brž v jamo. »Förderung! Förderung!« kriči ravnatelj. In že so zgignili — v jami pa gre gonja naprej.

Sedaj gre gospod ravnatelj na izvid po zunanem obratu. Tam zagleda mladega moža, ki premika vozičke. Vpraša paznika, zakaj da

je ta mož tukaj. »Ta mož bi moral v jami delati,« pravi dalje. »On se je pred kratkim v jami pri delu prevzdignil, dobil kilo in prišel šele pred par dnevi iz bolnice; zato mu je dal zdravnik izpričevalo za lahko delo.« mu odgovori paznik. »To mene nič ne briga; mož mora v jamo!« »Gospod ravnatelj, moja rana še ni zaceljena,« pravi ponižno mladenič. »Kaj mi še ugovarjate? S 15tm ste odpuščeni, razumete!« — Ravnatelj se obrne in odide.

Rudarju štev. 7 je kot 100odstotnemu invalidu s tremi otročiči in ženo priznana pokojnina po njegovi prejšnji plači za njegovo prejšnje delo in pohabljenje telesa. A gospod ravnatelj so pa dobili poleg svoje mesečne plače, 12.000 dinarjev in drugih ugodnosti, še novoletno nagrado v znesku 50.000 dinarjev.

In kdaj mislite, da se je dogodila ta neresnična bajka?

VSAKOVRSNA OBLAČILA

za gospode in dečke po najnižjih cenah edino le pri

JOS. ROJINA, LJUBLJANA.

Od lokalnega fonda 277.140 Din, ki ostane v Ljubljani, so porabili samo 3209 Din, naloženih za zgradbo lastnega doma je pa ostalo 277.140 Din.

Za upravne stroške se je porabilo od skoro 1 in pol milijona dinarjev le 93.157 Din!

Stavkovni fond.

Vsa delovna in mezdana vprašanja rešuje pri tipografski posebna tarifna komisija.

V to plačajo kvalificirani delavci 75 odstotkov in pomožni 25 odstotkov članarine. Od tega se je porabi-

lo 2,25 odst. za delegacije, 1,12 odstotkov za intervencije, 0,75 odstot. za razno, vsega skupaj 4,12 odstot. Za stavkovni fond je ostalo torej naloženih 96 odstotkov! To je prava za slučaj poostrelega boja s podjetniki!

Tega se mi učimo od tipografov.

Grafični delavci pa naj spoznajo to, da jih bo kapital kljub njihovi vzorni organizaciji strl, ako ne bo v organizaciji razredno-bojevnega duha in proletarske solidarnosti. Njihovo poročilo ne omenja stikov z drugimi delavskimi strokovnimi organizacijami — ker teh stikov ni bilo. To je velik minus za nje. Kajti delavstvo se ne sme zabubiti v svoje ozke strokovne zadeve, temveč delavstvo vseh strok mora v splošnih socialnih vprašanjih nastopati složno kot en proletarski razred proti kapitalističnemu razredu.

V naravo!

Delavski pokret potrebuje telesno in duševno zdrave ljudi.

Pomlad se je pričela in z njo novo življenje v gozdu in na polju. Zato ob dela prostih dneh ven iz mesta, iz zakajenih gostiln, iz kinematografov — v solnčno naravo!

Narava nam da zdravo gibanje, v naravi se naužijemo svežega zraka in solnca. Solnce preide tudi v naše duše.

Prirajte povsod skupne izlete na deželo, med kmete, učite se spoznavati svet in ljudi in razširiti idejo svobode.

Vzemite si za vzgled avstrijske sodruge. Ti imajo posebno organizacijo

»Prijatelj Prirode«.

Pa tudi po drugih deželah je zelo močna ta organizacija. Danes ima

200.000 članov

v 1800 krajevnih organizacijah z 256 planinskimi kočami in domovi. Na Dunaju samem je 45.000 članov. Vsak štirideseti dunajski prebivalec je član »Prijatelja Prirode«!

Slovenska delavska mladina, ven iz nižin k solncu!

Kurt Kläber:**Delavec.**

Ta, ki stoji v tovarnah ob strožnicah, dan za dnev. Ki vleče navoro naprej in nazaj. Naprej in nazaj. Vedno isto navoro, dokler je roka, ki vleče naprej in nazaj navoro, ki udarja naprej in nazaj:

To je delavec!

Ta, ki stoji v kovačnicah ob velikih parnih kladivih. Majhen, sključen. Se goni za padajočim kladivom. In kladivo bije, bije, bije! Vsak dan! Leto za letom! Vse življenje:

To je delavec!

Ta, ki se vozi v jamo. Strmo, naprej nagnjen, zgrbljen. 300, 400, 500, 600, 800, 1000 metrov. Koplje vedno premo ali železo. Vsako uro! Sključen! Žrbačen! Na trebuhu! Vedno samo koplje, koplje, koplje! Stari oče, oče, sin! Trije rodovi:

To je delavec!

Ta, ki stoji ob plavžih. Ki nosi vse življenje samo opeko! Ki vedno vrta okrogle velike in male luknje. Ki

vedno neta kotle! Ki v pisarnah piše, piše, piše! Ki vse svoje življenje samo koplje prst, pesek, prst, dokler samega sebe ne zakoplje. Vsak, ki ga žre njegovo lastno delo:

To je delavec!

In ki zato stanuje v zadnjih okrajih mest. Po kletih in podstrešjih. Reven, propadel, lačen! Ki zaprt v stanovanjske kasarne z ženo in otroci v štirih, šestih, osmih, v dvanajstih stanuje v eni ali dveh sobah:

To je delavec!

In ki je kljub temu prihajal na delo, vsako jutro, vsak poldan, 40, 50, 60, 70 let, dokler se ne zgrudi:

To je delavec!

Ta, ki se končno zave! Ki se hoče rešiti svojega življenjskega prisilnega dela! Ki se upira! Se zave svoje moči in sile svojega človeškega življenja! In se upre!

To je delavec!

Maksim Gorki:**Sodrug!**

I.

V tem mestu je bilo vse čudno, nenavadno. Množica cerkev je dvigala proti nebu pisane in svetle svoje kupole. Zidovi in dimniki tovarn iznad stolpov in cerkvá so se izgubljali v mrtvi svetlobi kamenitih zidov kot fantastični cvetovi v prahu in ostanku razvalin. In kadar so cerkveni zvonovi klicali k molitvi, so njihovi bakreni glasovi, božajoč kovinaste strehe, onemoglo izginjali v prazninah med hišami.

Hiše so bile velike in često lepe; ljudje, oholi in vedno izmučeni, so se nervozno od zore do mraka žurili po ozkih, krivih mestnih ulicah in z žejnimi očmi iskali — eni kruha — drugi zabave, tretji so postajali na križiščih in mrzko ter z gnusom gledali, kako se slabejši brez odpora uklanjajo močnim. Močne so imenovali bogatine. Vsi so mislili, da samo denar daje človeku oblast in svobodo. Vsi so si želeli oblasti, ker vsi so bili sužnji. Razkošje bogatašev je porajalo zavist in sovraštvo pri siromakih. Nihče ni poznal lepše godbe kakor zvenket zlat. Zato je bil vsakdo drugemu sovražnik in vsi so se obnašali surovo.

Nad mestom je skozi dim sijalo solnce, toda življenje je bilo vedno

temno, a ljudje kot sence. Ponoči so kurili mnogo ognjev in tedaj so prihajale na ulice lačne ženske, da prodajajo za denar svoje dražesti. Od vseh strani se je čutil masten vzduh po različnih jedeh, a povsod so molče in žejno sijale zlobne oči lačnih. Nad mestom je pa tiho plulo pridušeno vzdihovanje nesreče, ki ni imela te moči, da glasno izpove samo sebe.

Vsi so živeli bedno in vznemirjeno, vsi so si bili sovražniki, vsi so sami sebe dolžili, samo nekateri so čutili, da so pravi — toda ti so bili surovi kot živali — to so bili najmočnejši.

Vsi so hoteli živeti, a nihče ni znal, ni mogel iti po poti svojih želja. Vsak korak v bodočnost je s silo zaustavljal vsakega, da se ozre na sedanost, ki ga je s svojimi lastnimi močnimi rokami kakor žejna pošast zaustavljala in vklepala v svoj objem.

Človek se je žalosten in zmeden slabotno ustavljal pred strašno izpačenim licem življenja. S tisočermi obupno žalostnimi očmi je življenje gledalo v srce človeku in ga spraševalo o nečem — in tedaj so umirale v duši svetle sline bodočnosti in ječanje slabotnega človeka je tonilo v neskladnem zboru tarnanja po življenju izmučenih, nesrečnih in žalostnih ljudi.

Delavski veteran.

25 let član organizacije.

V Rušah obhaja baš te dni zaveden sodrug Handl Jurij 25-letnico udeleževanja v strokovnih organizacijah. Rojen leta 1877. v Kamnici, se je podal še mlad po svetu za kruhom. Življenska pot ga je najprej pripeljala v Maribor, kjer je delal kot

Dr. Henrik Tuma, predsednik »Svobode«.

Kulturna organizacija v preteklosti in bodočnosti.

Ako razumemo kot organizacijo svobodno in vzajemno pod- in nadredje človeške družbe v svrhu dosege kulture, smemo o kulturi organizaciji govoriti šele s trenutkom, ko je pričelo delavsko gibanje in se je zasnova internacionalna delavska organizacija.

Kultura je vladanje prirodnih sil po človeškem umu, potom tehnike in vladanje samega sebe potom družbe. Prva kultura, ko je človek stal pred surovo silo prirode, ni mogla biti druga, nego priprosto déjanje človeka za pridobivanje hrane, obleke in stanovanja, lov in poljedelstvo. Pri lovu je služilo človeku orožje, pri poljedelstvu orodje. Človeška potreba je bila omejena zgolj na vzdrževanje življenja.

Prvo stopnjevanje kulture je nastopilo takrat, ko je človek ukrotil in vpregel žival, da mu je robotala ter napeljal moč vode na mlin in iznašel kolovrat. Pa tudi to povišano delo, to prvo vposeganje v prirodne moči za vršitev dela človeku na korist, je zadoščalo le za skromne, vsakdanje potrebe življenja.

Ko je bojevit lovec in nomad podjarmil poljedelca, je nastopila ločitev človeške družbe na podrejenega

zidar pri raznih stavbnih podjetjih. Že leta 1899. je v Mariboru vstopil v organizacijo stavbinskih delavcev in pričel v njej aktivno sodelovati. Leta 1905. se je podal v Gradec, od tam v Opatijo, Trst in Pulj. Povsod je bil zvest član strokovne organizacije. Svetovna vojna ga je zalotila na Dunaju, odkoder je moral k vojakom.

Iz vseh vojnih grozot se je vrnil zdrav in našel delo v tovarni za dušik v Rušah, kjer je še danes zaposlen.

Tu se je najprej pobrigal za organizacijo kemičnih delavcev, za katere povzdigo je veliko skrbel. Delavci iz ruške tovarne mu čestitamo k njegovi 25-letnici in ga obenem postavljamo za vzgled vsem onim, ki v svojem težkem delavskem življenju še ne razumejo potrebe, da morajo biti strokovno organizirani.

Sodrug Handl je sedaj zastavonoša našega društvenega rdečega praporja. Rdeči prapor bo ponosno nosil tudi na 1. maj ob 25-letnici svojega članstva v organizaciji in ob 50-letnici svojega rojstva.

Mi, sodrugi, mu kličemo:

Ostani zdrav in čil, da boš v organizaciji dočakal še lepše čase za delavstvo!

delavca sužnja in nadrejenega svobodnega gospoda. Šele tedaj se je stopnjevala potreba in želja gospoda po lepšem in boljšem, suženj mu je delal ne le za skromne potrebe, moral je zadoščati z obilnejšim pridelkom in boljšim izdelkom gospodarju. Izbrani delavci so morali služiti razkošju njegovemu, nastopilo je umetnejše izdelovanje stavbe, obleke in orožja. To je doba prve civilizacije, ko gre ves plod prve kulture gospodu.

Ta doba civilizacije se razvija preko sužnja in srednjeveškega robotnika do novodobnega meznika, ko je človek vpregel poleg gibanja vode in gnanega kolesa, paro, elektriko, je nastopil stroj, tvornica z razvito tehniko. Sedaj šele je človek lahko proizvajal preko skrom-

Dobri in pošteni dohodki

vsakomur in povsod na razpolago:

Brezplačna pojasnila:

FRAN KOS, LJUBLJANA,

Židovska ulica 5

II.

Sredi mračnega plesa zla in nesreče, v krčevitem boju hrepenenja in koprnjenja, v blatu žalostnega egoizma po hišnih kletih, kjer so živel reveži, ki so ustvarili bogastvo mesta — so korakali osamljeni ognjeviteži, polni vere v človeka, vsem nepoznani in tuji, oznanjevalci upora, uporne iskre daljnega ognja resnice. Ti so tajno prinašali s seboj v kleti plodovita semena svobodnega in velikega nauka — in to surovo, s hladnim bleskom v očeh. Nežno in z ljubeznijo so sejali to jasno, ognjevito resnico v temna srca ljudi — ljudi, ki jih je sila lakomnih in volja surovih izpremenila v slepo in nemo orodje dobička.

In ti mračni, izmučeni ljudje so nezaupno poslušali zvok novih besed, zvok, ki ga je že davno pričakovalo njihovo razburjeno, veliko srce.

Svobodna, svetla beseda je prišla v njihovo življenje, polno gluhe in prитайne zlobe, v srca, polna razlajanja, v zavest, ki so jo zadušile pisane laži modrosti oblastnežev, v to njihovo mučno in bedno življenje, nahranjeno z bridkostjo ponižanja!

Ta svobodna beseda je bila: Sodrug!

Cim globlje so gledali v svetlo dušo te besede, tem svetlejša in pomembnejša se jim je zdela.

Sodrug! — so govorili.

In čutili so, da je prišla ta beseda, da združi ves svet, da dvigne vse ljudi na njem na višino svobode in jih spoji z novimi vezmi spoštovanja drug drugega, spoštovanja človeške svobode radi svoje lastne svobode.

Ko se je ta beseda vkoreninila v srcih sužnjev — so ti prenehali biti sužnji in naenkrat so oznanili mestu in vsem silam njegovim človečansko besedo:

Nočem!

Tedaj je obstalo življenje, ker oni so bili sila, ki so ga gibal — oni in nihče drugi. Ustavil se je tok vode, pogasnil je ogenj, mesto je odel mrak in oblastneži so obstali kot otroci.

Dnevi so bili dnevi žalosti za nasilnike in za one, ki so se smatrali za gospodarje življenja. Noči — vsaka je bila, kot da jih je tisoč — tako siromašno — bedno in bojzljivo so sijali ognji v mrtvem mestu. Tedaj je kot tužna gomila kamenja in lesa stalo pred njimi mesto, sezidano tekom stoletij, pošast, ki se hrani z ljudsko krvjo. Hladno in mračno so gledala na ulico slepa hišna okna, a po ulicah so pogumno korakali prvi gospodarji življenja. Goreli so od spoznanja svoje moči, slutnja zmagajim sijala iz oči.

Šli so po mestnih ulicah, po mračni in tesni svoji ječi, kjer so videli velik pomen svojega dela. To jih je

Pridite z družinami na Vsedelavski zlet v Ljubljano!

ne vsakdanje potrebe in želje posameznika, šele po tehniki je človek zavladal surove sile prirode. Še danes stojimo v tem znamenju in še danes ni govora o bistveni kulturni organizaciji, marveč stojimo le v prvih početkih. Šele danes je jelo človeštvo stremeti po pravi civilizaciji, to je po svobodnem priredju človeka na človeka pri skupnem delu v svrhu neizmernega proizvajanja za vse potrebe in želje človeštva neomejeno.

Mesto prisilnega razmerja stare države, med gospodarjem ter sužnjem, robotnikom in mezdnikom, nastopa prostovoljna organizacija delavstva.

Vse stremenje gospodov stare države je imelo za cilj vzgojo in uživanje gospodujočega sloja, to je stara kultura. Ime šola, grško shole, prevedeno na slovenski, odlastek, nam kaže, kako ni mogoče govoriti o kulturi sužnja, kako si je le gospod pridržal prosti čas, da je gojil svoje telo in razvijal svoj duh. Tudi verstvo in vsa duhovna organizacija je služila le gospodu. Rimljani, ki so od Grkov prevzeli kulturo, so naredili šole v retoriko za vzgojo gospodujočih slojev, za mase so imeli ljudi, to je igro.

Že stari Solon je povdarjal potrebo vzgoje, a tudi on je imel pred seboj le gospodujoče pleme. Ko so Hebrejci in Arabci ustanovili šole, je bilo tole pripravljane za duhovništvo za namenom voditi in gospodariti nad ljudstvom. Mogočni Karel Veliki ob nastopu srednjega veka, je spoznal potrebo učilnice, a stal je pred tako ogromno maso za sužnjencev in robotnikov, da so tudi njegove šole ostale omejene na gospodujoče pleme. Ko so nastopila vseučilišča, so bili učenci sinovi plemičev ali pa so grajski duhovniki ali menihi plemiče pripravljali za gospodstvo.

Naša slovenska beseda uk izhaja iz korenike vyk, ki tiči v besedi običaj, to je vaditi se. Prvi pouk je bila navada v družini, običaj v plemenu, človek je posnema človeka pri svojem počenjanju, to je bila prva vzgoja njegovega telesa in duha. Od rodu do rodu je prevzemal na-

vade in običaje v zvezi z delom v prirodi, brez vsacega vpliva od zgoraj. Radi tega ne moremo govoriti bistveno o kulturni organizaciji v starem in srednjem veku, a tudi ne v novem toliko časa, dokler se delavec ob stroju ni začel zavedati svojega suženjstva in dokler v duši delavstva ni zažarelo hrepenenje po svobodi ter je našlo prvi izhod v združevanju v cilju pridobitve moči v državi z višjo svrhu polastiti se pridobitev človeškega dela, civilizacije in kulture.

Šele v tem stremljenju velikih mas, stremljenju, ki je prišlo iz njih samih, smemo govoriti, da je pričela nastopati svobodna kulturna organizacija. Vsa vzgoja in šola, vsa kulturna organizacija v državi merila je le na to, da je vzdrževala razred gospodov nad razredom delavcev. Vsa šola in vsa hvalisana klasična kultura, vsa verska vzgoja je imela kot cilj učiti pokorščino in udanost za gospoda.

Veljajo besede Karla Marksa: »Šele ko iskra spoznanja preleti možgane delavstva, šele takrat se bliža osvobodjenje človeka!« To stremenje po spoznanju delavstva je ustvarilo nasledobno kulturno stremenje, jelo ustvarjati kulturno organizacijo delavskih mas in s tem človeštva. Vsa preteklost še teži s svinčeno težo na človeštvo, še vedno je ves pouk, vsa vzgoja pod pritiskom gospodujočih slojev v državi, še vedno s ciljem vzgajati pokorščino. Kakor nežne klice prve rastline, se nova kultura poraja v ljudskih masah. In še tega je strah države in cerkve! Ves današnji nemir in nepokoj ni nič drugega, kakor spoznanje nepopolnosti stare kulture gospodov, stremenje po osvoboditvi človeka od mehničnega dela, na svobodno združevanje pri proizvajanju za človeške potrebe in višje njegove cilje.

Kakor titan Prometej, ki je ukradel gospodarju bogov ogenj in bil zato prikovan na skalo, kjer mu je orel mesaril jetra, je danes delavstvo priklenjeno na stroje, ki mu razjedajo mozek, ker je užgalo plamen spoznanja.

V tem je bistvo svetovne revolucije, prvi orjaški plameni žar nove vsečloveške kulture. Delavec-človek

dyigalo na višino zavesti svoje pravice, da so gospodarji življenja, zakonodavci in stvarniki njegovi. In tedaj je z novo močjo obstala pred njimi životvorna združevalna beseda: **Sodrug!**

Kot radostna vest o bodočnosti je zvenela ta beseda med lažnjivimi besedami sedanjosti. Kot vesela vest o novem življenju, ki je odkrito enako za vse v bodočnosti — daljnji ali bližnji. Čutili so, da je v njihovi volji, da se približajo svobodni.

III.

Prostitutka, še od sinoči napol gladno bitje, žalostno čaka na blatni ulici kogarkoli, ki bi se ji pridružil in surovo kupil nevoljno naklonjenost za mal denar. Tudi prostitutka je slišala to besedo, ali nervozna, smehljajoč se, si ni upala, da ponovi. Prišel je k njej človek, kakršnih ni srečavala do tega dne, položil ji je roko na ramo in rekel:

Sodružica!

Na njenih očeh, ki so sinoči naglo in lačno gledale na svet s topim pogledom živali, so zableščale solze prve čiste radoste.

Ljudje so hodili v gostih gručah po trotoarjih in kot iskra je vedno bolj plamtela med njimi velika beseda, poklicana, da združi svet:

Sodrug!

Policaji, brkast, ohol in mračen, je stopil k gruči, ki se je zbrala na

vogalu ulice okrog starca govornika in poslušala njegov govor, je dejal:

»Ni dovoljeno zbirati se, razidite se, gospoda!«

Umolknil je za sekundo, povsili oči k zemlji in tiho zašepnil:

»Sodrug!«

Na obrazih onih, ki so nosili to besedo v svojih srcih, ki so stavili v njo telo in kri in bakreni zvonki glas poziva na združitev, na obrazih teh je sijala ponosna zavest mladih sodrugov. Očividno je bilo, da je sila te besede neiztrebljiva, neozdravljiva.

Že so se tu in tam proti njim zbirale sile, slepe tolpe oboroženih ljudi in se molče uvrščale v ravne vrste — pripravljala se je zloba nasilnikov, da odbije valove sprave.

A v ozkih, tesnih ulicah ogromnega mesta, med njegovimi nemimi in hladnimi zidovi, zgrajenimi z rokami neznanih stvarnikov, je neprestano rastla in dozorevala velika vera ljudstva in bratovstvo vseh namram vsem.

Sodrug!

Na ulicah mesta, ki so ga postavili sužnji, na ulicah mesta, v katerem je kraljevala surovost, je rastla in se krepila vera v človeka, vera v njegovo zmago nad samim seboj in svetovnim zlom.

V mračnem kaosu, razburkanem in nerednem življenju je s svetlim ognjem, ki je kazal pot v bodočnost kot vesela zvezda, sijala enostavna, globoka kot srce — beseda:

Sodrug!

uveljavlja polno življenje. Vsa civilizacija po državi, vse kulturne države in cerkve, stiskala je hrepenenje človeštva po svobodi in izživljanju ljudske moči.

Velika revolucija je kulturna revolucija.

Obudila je speče mase delavca in kmeta, družila jih v ogromno prirod-

no silo z neutrušenim hrepenenjem po svobodni evoluciji — človek ob človeku — pridobiti neomejeno kulturo duha in telesa, vlado vsečloveškega dela — bo zmaga človeškega duha nad surovimi silami prirode.

Vtem znamenju in cilju — bo in mora biti kulturna organizacija bodočnosti.

France Svetek, tajnik Konsumnega društva:

Problemi gospodarskih organizacij.

Slednjič se je pričelo širiti tudi med našim delavstvom zanimanje za probleme gospodarskih organizacij. Nekoliko kasen je ta pojav, ali bolje nekaj kakor nikoli.

Prvi temelji delavskim: konsumnim zadrugam so bili položeni že pred več ko 20 leti. Kakor pri vsakem začetku — in to zlasti v Sloveniji — je bilo tudi pri gradnji gospodarskih organizacij treba premagati neverjetno veliko na videz nepremostljivih težav. Po več neuspelih poskusih se je slednjič vendarle posrečilo položiti temelje pionirjem slovenskega delavskega združništva: Konsumnemu društvu v Idriji, dalje v Zagorju in slednjič za Ljubljano in okolico, kateremu se je tik pred vojno priključilo tudi Konsumno društvo za Jesenice, ki je bilo prvotno ustanovljeno kot samostojna gospodarska enota. Poleg imenovanih so orale ledino še zadruga v Trbovljah, v Hrastniku, Mariboru in Mežiški dolini.

Po premaganih začetnih težavah so se ta konsumna društva prav lepo razvijala in so zlasti med vojno z neverjetno silo zadržavala špekulacijo in verižništvo z živili. Sicer na splošen trg niso mogla vplivati, ali svojim članom so prihranila težke milijone, ki bi sicer zginili v žepe raznih špekulantov.

To njihovo korektno in humano postopanje jim je pridobilo velikansko popularnost med delavskimi množicami, tako, da je vse drvelo pod njihovo okrilje.

Ta velikanski val je vrgel na površje današnje Konsumno društvo za Slovenijo, ki je potom fuzij z manjšimi zadrugami in potom ustanavljanja novih prodajalen, za katere so prolisi večinoma vsi kraji, postalo velika ljudska združna organizacija, ki je ustanovila skoro v 40 krajih Slovenije svoja obratovališča in zbrala v svoj krog preko 16 tisoč združnih članov.

Kakor je bil ta pojav na eni strani razveseljiv, tako je že spčetka povzročil združnim strokovnjakom mnogo skrbi. Treba je vedeti, da je tem velikim množicam primanjkovalo pred vsem dveh najvažnejših faktorjev:

Prvič **gospodarske izvežbanosti**, drugič **obratnega kapitala**.

Že brez gospodarske izvežbanosti je poslovanje zadruga neverjetno otežkočeno, ker se mora prepustiti v takem slučaju vse poslovanje v privatnih trgovinah izučeniim uslužbenecem, ki niso vzgojeni v združnem duhu, in ki povzru (zlasti v povojni demoralizacija trgovskega stanu) niso vsi brezpogojno zanesljivi. Zato si je morala centrala pridržati skoro vse odločevanje v poedinih poslih in tudi vsa kontrolna služba je visela po večini na centrali. Kakor hitro pa visi vse na centrali, pa izgube krajevni faktorji interes in iniciativnost, na drugi strani pa goni tako poslovanje v najstrožji centralizem, katerega posledica je birokratizacija, ki je pred vsem draga in ubija vsako elastičnost.

Brez obratnega kapitala je pa stvar še težja. Velike množice novih članov, ki so pristopile v zadruga organizacije, so prinesle seboj mnogo navdušenja, niso pa mogle razumeti, da je n. pr. za ustanovitev

nove prodajalne treba prvo zalogo naprej plačati, kar stane povprečno dve do tristotisoč dinarjev. Na deželi pa v mnogih krajih niso zbrali niti 50.000 dinarjev. Zato je morala, kar je primanjkovalo, preskrbeti centrala, povečini s tem, da si je obratni kapital izposodila. Denarno združništvo je pri nas še bolj šibko kakor konsumno, zato je bilo treba zlasti spočetka izposojati si denar od meščanskih zavodov. Ta je pa neverjetno drag, kajti takoj po vojni je bilo treba plačevati skoro 30-odstotne obresti za izposojeni obratni kapital.

Posledica dragega obratnega kapitala se pa kažejo potem na vseh koncih. Člani so pričakovali, da bo v zadrugi vse cenejše ali velikokrat ta ideal ni bilo mogoče doseči, ker je bilo treba vkalkulirati visoke obresti, kar je podražilo režijo in s tem tudi blago, ki se v zadrugah prodaja.

Še eno činjenico je treba povdariti. Naše Konsumno društvo bi te težave že premagalo, kajti dve tretjini zaloge je že nakupljene potom hranilnih vlog, ki so zadnja tri leta razveseljivo narastle. Sicer je treba tudi te obrestovati po 7 odstot., kar je pa seveda znosljivejše in jih je lažje vkalkulirati. Težje je pa obrestovati tisti denar, ki je zazidan v delavskih domovih, ki jih ima samo Konsumno društvo za Slovenijo kar 13 po številu. Delavski domovi prinašajo letno v najboljšem slučaju 6, nekateri pa komaj 2 odstotka obresti. Nasprotno pa obrestuje zadruga hranilne vloge po 7 odstotkov, bančni kredit pa najmanj po 14 odstotkov. Iz tega je razvidno, kake žrtve doprinaša zadruga celotnemu delavskemu pokretu s tem, da mu vzdržuje delavske domove.

Kako pa vrača ostali delavski pokret te žrtve?

Bore slabo, kajti redko kdaj je bilo v teku zadnjih let slišati na konferencah in shodih strokovnih ali kulturnih organizacijah kako dobro besedo o pomenu in važnosti združništva.

In vendar je združništvo poklicano ustvariti hrbtnico celoti delavskega pokreta!

Prav vsak strokovničar in poslednji član kulturne organizacije bi se moral zavedati da:

1. Ustvarjajo zadruga iz svojih čistih dobičkov socializirano imovino, ki ima služiti kot opora v stremljenju delovnega ljudstva k boljši bodočnosti.

2. Delovanje zadrug izpodjeda privatni trgovini in produkciji — to je politično najagilnejšemu sovražniku proletariata — korenine, po katerih črpa svojo hrano in profite iz širokih delavskih mas.

3. Zadruga šolajo svoje funkcionarje in člane za reševanje gospodarskih problemov, kar je predpogoj, če hoče delavstvo doseči tudi v kapitalističnih obratih večji upogled in večjo veljavo.

Seveda je še tisoče in tisoče koristi, ki jih nudi združništvo svojemu članstvu in celoti delavskega pokreta, o katerih upamo, da bodo vse delavske organizacije razpravljale in priporočale svojemu članstvu naj:

5. in 6. junija vsi v Ljubljano!

Vožnja za Vsedelavski zlet je polovična!

Nabavlja vse svoje potrebščine v zadrugnih prodajalnah

Vsak dinar, ki ga prihrani, naj vložijo v zadrugne hranilne oddelke! Kupuje naj samo one produkte dotične vrste, ki jih izdeluje zadruga.

Ivan Vuk:

Dve sličici iz delavske borbe.

Nastal je čas velike napetosti. Tišina v sobi je bila zelo tesnoba. Zunaj je zimski veter pritiskal na stekla oken, kar je uprizarjalo za trenutek vizijo hladnega ognjišča, lačnih otrok . . . brezposelnih, ki tavajo po zamraženih ulicah.

Tajnik organizacije je imel presrešljiv govor za stavko, dokazujoč, da v protivnem slučaju propade svet načelo delavske solidarnosti, ki pravi:

»Krivica, storjena nemu, se tiče vseh.«

Ni bilo ploskanja. Položaj je bil preveč resen. Nekateri so se odkrito plašili glasovati za borbo. Drugi so povdarjali, da je borba stvar dolžnosti. Med temi je stala grupa najbolj resnih, ki so nervozno menci ali z nogami in si gladili lase nazaj na zatilnik. Ti so hoteli, da so na strani odkrite borbe, pa naj bo po krivici ali po pravici in ki so hoteli stavko na vsak način.

Potrebno je bilo samo, da se sliši odgovor: »Da« ali »ne«.

Predsednik pozove prisotne zapupnike na glasovanje. Kdor je za stavko, naj dvigne roko.

Tajnik šteje.

»Štiriinšestdeset.«

»Proti stavki?«

» . . . enoinšestdeset, dvainšestdeset . . . «

Čutila se je silna napetost v dvorani. Vsem je otrpalo srce od bolečine, prsa je stiskavalo nekaj kot z železnimi kleščami.

» . . . štiriinšestdeset, petinšestdeset, šestinšestdeset . . . «

Vzdih olajšanja je zavel po dvorani, kakor bolesten protest. Glasovanje za borbo je odločilo, načelo je bilo pogaženo.

Sestanek se razprši v male gručice . . . Celota se je razblinjala v majhne koščke, ki so se oddaljevali v medsebojnem bučnem razpravljanju in potlačeni radi nerazumevanja važnosti momenta in nesolidarnosti, ki jih je dovedlo do tega, da sedaj drug na drugega gledajo kot na izdajalca in z nezaupanjem.

Oni, ki so dobili večino glasov, so se plašljivo in sramežljivo trudili, da opravičijo svoj postopek.

Oni, ki so branili sveto načelo solidarnosti, prezirajoč strahote Nepoznane, do česa bi jih mogoče privedla borba, so se z bolestjo čutili kot triumfatorji; ker njih delo, njih nastop je naredil velike. Postali so ljudje.

In ko je grupa teh, ki so glasovali za stavko, razpravljala, je eden izmed njih rekel:

»Čudno, da so delavci, ki so najbolj revni, glasovali za stavko, dočim so oni, ki imajo kos zemlje in nekaj prihrankov, glasovali proti!«

Skrozi okno postaje je gledal polkovnik. Pri mizah so sedeli vojniki in uradniki:

»Nikjer ni nobenega . . . Kakor v zemljo so se vdrli . . . «

»Razumejo oni svoje delo«, je odgovoril njegov pobočnik, mlad poročnik. »Dobro so organizirani.«

»Ali vojaštvo je vojaštvo. Nad njim ni nobene boljše organizacije. Le pogledajte, gospod poročnik, zasvira tromba, se čuje ukaz in vse vrši ukaz, v tempu, eksaktno . . . «

Po ulici je šel detektiv.

»Prazen prihaja«, je zagodrnjal polkovnik. »Nič ni izsledil . . . «

na produkcija, kakor kruh delavskih pekarn, čistilo za čevlje »Proja«, žitna kava »Proja« itd.

Meščani imajo svoje geslo: Svoji k svojim! in naše naj bo: Naši k nam!

Stavka železničarjev se je bližala h koncu. Že je bila dana parola, da so zmagali, da je doseženo tisto, kar so zahtevali.

Sedaj je treba obvestiti zaupnike. Treba je dati dogovorjen znak iz okna postaje.

Kumin, železničar, član stavkujočega odbora, je imel to izvršiti. Dočim se je prej skrival in se umikal zvedavim očem detektivov, je sedaj stopil na ulico, kot stopa zmagovalec. Vedel je, da ga bodo takoj prešli in privedli v postajno poslopje k polkovniku, kamor so vodili vse, ki so jih zapuščali. Ali to je ravno prav.

Kumin gre po ulici k postaji. Nemoteno. Nikdo ga ne ovira. Nikdo ga ne ustavlja. Stopa kot človek, zavedajoč se svoje naloge.

Skozi okno gleda polkovnik. Pravkar je poslušal detektiva, ki je poročal, da ni nikogar iz stavkujočega odbora za izslediti. Tudi železničarjev ni videti nikjer.

»Čudno . . . zanimivo«, godrnja polkovnik. Naenkrat pa se sklone čez okno in gleda. Nato pomigne detektivu.

»Nikogar ni mogoče zasačiti? . . . prosim, pogledajte . . . «

In pokaže z roko na prihajajočega k postaji, počasi in z umerjenimi koraki, Kumina.

»Tu, z okna ga vidim, a vi ga iščete, pa ga ne vidite!«

Detektiv je planil iz sobe. Skočil je na ulico. Se postavi pred Kumina.

»Izvolite z mano.«

»Kam?«

Kumin se nasmehne, pomilovalno . . . obžalujoče . . .

»Sam grem. Sem namenjen k nje-mu.«

»Zakaj se skrivate?«

»Ako bi se skrival, ne prišel bi sem«, je odgovoril mirno in dostojanstveno.

Polkovnik se je vgrizel v brke.

»Tako nastopite službo.«

»Da. A ne na Vaš ukaz, nego zato, ker je stavka končana.«

»Kaj?«

»Da. Končana.«

»Jaz ne vem ničesar o tem.«

»A, jaz vem«, je odgovoril Kumin z glasom, kakor da govori poveljnik vojske, ki je zmagala.

»Pred pol uro je bil podpisan zapisnik zahtev. Naše zahteve so priznane. Čez eno uro se začne delo.«

»Vi se bahate«, je odgovoril polkovnik jezno in pomolčal. Nato je pripomnil:

»Divizije v eni uri ne spravi naš sistem organizacije v pohod, kako naj bi vi vse stavkujoče, ki jih je več kot za divizijo.«

»Poglejmo«, je odgovoril na kratko Kumin in stopil k oknu. Z roko je dal dogovorjeno znamenje.

»Mi vas prej ne izpustimo, dokler se ne prične delo, ali dokler ne dobimo obvestila, da je stavka končana«, je rekel polkovnik mrko.

Kumin se je samo nasmehnil in gledal skozi okno.

Preteklo je pol ure.

In glej, ulice k postaji so se polnile. Vedno bolj. Ljudje so hiteli h kolodvoru.

Kumin se je zopet nasmehnil in pogledal polkovnika.

Polkovnik je grizel brke in gledal. Železničarji hite na delo od vseh strani. Vse jih kar mrgoli.

Še pol ure.

Lokomotive zakriče, vozovi zakokočejo.

Postaja je oživela. Delo se je pričelo in gre svojo pot, kakor da nikdar ni stalo.

Tedaj se je obrnil polkovnik k detektivu.

»Vi niste našli nikogar. in vendar so morali biti prav blizu. Samo nekak znak je bil ta človek in vstajali so iz zemlje, kakor legije.«

Detektiv je povesil oči in sram ga je bilo. Polkovnik pa je rekel Kuminu:

»Prosti ste, gospod, samo povejte mi, kako je to mogoče, da je en vaš miglaj pričaral te mase na delo v tem kratkem času?«

»Samo disciplina in solidarnost.« In zaupnik Kumin se je obrnil in šel na svojo delo . . .

Spolna etika.

(Po Avg. Forelu.)

Pojma: morala in spolno življenje se često zamenjata. Biti moralen pomeni često: biti spolno čist, to je vzdržan, in nemoralen pa spolno razuzdan. To je zamenjava pojmov. »Etičen«, to je moralen, znači skoro isto kakor »socialen«, to je altruističen.

1. Etika.

Etika je znanost morale. Kaj pa je morala? Morala sestoji iz dveh stvari:

1. iz čustva: vest, čut dolžnosti ali etični čut, ki nam pravi: »To stori, onega pa ne.« To čustvo je prirodno. Kdor ima to čustvo razvito, čuti veselje, ako posluša »glas vesti« in nezadovoljstvo, če ga ne posluša.

2. iz objektov (predmetov) vesti.

Odkod izvira vest, čut dolžnosti? Predvsem izvira iz konflikta med dvema skupinama čustev: čustev samohrane in samozadovoljitve — takozvanih egoističnih čustev in nagonov in simpatijskih čustev, to je altruističnih čustev, ki so usmerjena v ohranitev in blagor drugih.

Če čutim simpatijo do nekega človeka, živali, sam trpim, ako trpi predmet moje ljubezni (simpatija pomeni trpljenje s kom). Zato skušam predmetu svoje simpatije pomagati, ga rešiti, čeprav mi preti nevarnost, do bom sam oškodovan. Odtod izvira konflikt. Ako zmagaja moja sebična ljubezen, potem mu ne priskočim na pomoč, ali pa mu pomagam le, če sam nič ne riskiram. Če pa zmagaja altruistično čustvo, sam sebe žrtvujem. Če zmagaja egoizem, čutim čustvo kesanja; če zmagaja altruizem, občutim prijetno čustvo storjene dolžnosti.

Simpatijsko čustvo nastane predvsem iz privlačevanja spolov (spolna ljubezen) in iz razmerja starišev do rojenih otrok (ljubezen starišev). Med živalmi so torej prva čustva dolžnosti družinska čustva, ki so lahko ekskluzivna (= izključujoča druge), to je omenjena le na svojo družino, ali le na kratek čas (pri mačkah), često pa trajna skozi vse življenje. Potreba skupne obrambe proti sovražnikom je pri mnogo živalih razširila altruistična čustva na cele skupine (pri lastovkah, divjih bivelih, opicah). Pri gotovih živalih so se pa altruistična čustva tako razvila, da žive te živali v popolnem socializmu (čebele, mravlje). Poedina mravlja posveti vso svojo silo, vse svoje delo celoti in ji žrtvuje tudi svoje življenje. Altruizem mravelj in čebel ne pozna torej nobenih družinskih ali spolno-ljubeznih čustev, nobenega egoizma za življenje dvoje bitij, temveč altruizem teh živali pozna le celoto.

Večina ljudi pozna le rodbinska čustva. Mesto da bi se vzgajalo otroke za delo in socialno požrtvovalnost za človeštvo, se jih vzgaja v osebnih častihlepnosti, se omejuje njihov altruizem le na družinski krog, se jih vzgaja v lokalnem patriotizmu, v pohlepu po privatni lastnini itd.

Zemlja je majhna in človeški promet na njej postaja vedno večji; združitev kulturnih ljudi v eno samo veliko kulturno človeštvo je neizogibno. Človeška morala mora torej postati socialna. Socialni čut mora zmagovati egoizem. Od tega smo

žal še zelo daleč. Družina je često roparsko gnezdo; patriotizem je očevojn; društva in stranke često padejo na nižino navadnega klikarstva.

Zakoni so danes potrebno zlo za pomanjkljivo socialno čustvo ljudi.

Idealno človeštvo bodočnosti bo moralo polagoma zakone nadomestiti z instinktivnim čutom dolžnosti. Človekove dolžnosti so danes različne: do družine, do države, do današnjega in bodočega človeka. Kar imamo danes kulture in znanje, se imamo zahvaliti znoju, krvi in trpljenju svojih prednikov. Zato mora biti naša najvišja dolžnost: pripraviti potomcem višje, srečnejše in častnejše življenje.

Socialno-etičen človek bo torej imel za svoje načelo:

»Predvsem nikomur škodovati, svoj jaz čim bolj socialno vzgojiti in čim največ koristiti človeštvu in drugim poedincem.«

Za spolno etiko izvira iz tega sledeče načelo:

»S svojim spolnim nagonom in njegovimi odsevi v tvoji duši, s svojimi spolnimi dejanji nobenemu poedincu, še manj pa človeštvu škodovati, temveč vrednost obeh čim največ mogoče dvigniti.«

Kaj je spolni nagon?

Sam na sebi spolni nagon ni niti moralen niti nemoralen. Je razmnoževanju človeštva prilagojen nagon.

Etično pozitivno moralno je spolno življenje, ki je koristno poedincem in družbi, etično negativno (nemoralno) je pa vse, kar škoduje; etično indiferentno (niti moralno niti nemoralno) je pa vse, kar niti ne koristi niti ne škoduje.

Nemoralno pa lahko postane moralno razmnoževanje človeštva, kakor hitro škoduje rasi ali človeštvu. Obljuden del zemlje je omejen, možnost človeške ploditve je pa neomejena. Če se te ne omeji, se nakopičijo ogromne človeške množice na nezadostnem prostoru. Te potem ginejo v lakoti in bedi, kakor je to n. pr. v nekaterih kitajskih pokrajinah, in le bolezen in nasilna smrt lahko to stanje izboljša. Tu je treba narediti število rojstev. Kajti moralno je to, kar pospešuje srečo človeštva, nemoralno pa, kar to ruši.

Povsod imamo preveč bolanih, neumnih, duševno omejenih, zločinskih razpoloženih, lenih, skopih, perverzih ljudi, ki mnogo zahtevajo od drugih, sami pa delajo ali samo škodo ali pa pray malo koristi. Povsod pa primanjkuje telesno in duševno zdravih, srečnih, altruističnih, pridnih, vztrajnih, inteligentnih, sploh sposobnih in obenem dobrih, lojalnih ljudi, ki več napravijo, kakor pa sami zase potrebujejo. Ker večina slabih izvira iz podedovanih bolezni, bi bilo treba tudi v tem oziru regulirati porode.

Spolna razmerja.

Spolni nagon je pri človeku neizmerno močnejši, kakor je potreben za samo ploditev.

Etično-spolni ideal je na medsebojni trajni ljubezni in zvestobi temelječ zakon, v katerem je mož lahko 6—12 let starejši od žene in oba morata biti zdrava in delavna. Da pa postane zakon to, kar bi moral biti, mora biti popolnoma svoboden,

Po 1. maju se pripravljajte samo na Vsedelavski zlet!

to je oba soproga morata biti enako-pravna in nobena druga zunanja sila ne sme združevati zakona kakor samo ljubezen do otrok. Zato je predvsem potrebno, da je ločeno premoženje obeh in da se pravilno ceni delo žene kot moža. Zakonska zvestoba mora biti stvar zaupanja in obenem častna zadeva. Država in zakoniki je ne morejo izsiliti in je niso nikdar izsilili; zunanji pritisk rodi le hinavstvo, prepri in prevaro. Državni zakon naj gleda samo na varstvo otrok. Breme naj pade sorazmerno enako na oba ločena zakonca. Nemoralno je, ločiti otroke v zakonske in nezakonske.

Svobodna spolna razmerja bi morala biti tudi prosta in zakon naj ne bi posegal vmes, dokler nihče ne škoduje drugemu na premoženju, zdravju in volji.

Kupljeno spolno razmerje: denarni zakon, plačan konkubin ali **prostitucija** je pa nemoralno, ker to je izkoriščanje potom denarja in za ljubezen sramotno. Prostitucija je visoka šola vseh spolnih zablod in abnormalnosti. Končno ni kupljeno spolno občevanje nikaka ljubezen. To je za zadovoljitev spolnega nagona tako nizek način, da je gotovo še nižji kakor **onanija**. Prostitucija in plačani konkubin je socialna rak-rana in zato nemoralna.

Spolna bolezn.

Etično-spolno so velikega pomena številne **spolne bolezni in abnormalnosti**. Največ sta kriva razširjenju spolnih bolezni prostitucija in **alkohol**.

Velik vir druge spolne mizerije so **perverzности spolnega nagona**. Večina teh so podedovane, torej prirojene. Naj omenim te-le: **sadizem, masohizem, homoseksualnost, fetišizem, ekshibicionizem, sodomijo**. Napram tem ljudem smo nepravilni in večinoma prestrogi. Taki perverzni nagoni, ki nikomur ne škodujejo (največ fetišizem), so etično indiferentni in v toliko neškodljivi, v kolikor se taki ljudje navadno ne plodijo. Take ljudi poročati, to je nemoralno.

Če pa perverzen človek zadovoljuje svoj nagon z oškodovanjem drugih ljudi, je treba z njim ravnati kot z nevarnim duševnim bolnikom, pa ne ga kaznovati.

Domači pregled.

Velikonočna vlada.

Po pustnem torku je sledila štiri-desetdanska postna radikalno-klerikalna vlada. Klerikalci so pomagali radikalom izglasovati državni proračun, ki pomeni strašno davčno izmožgavanje vseh delovnih slojev za vojaško oboroževanje. Krščanski socialni minister je — zvest tradicijam prednikov — izvajal dosledno **proti-socialno politiko** in je odpravil predvsem stanovanjsko zaščito. Za obletnico Zaloške ceste so vrgli stotine železničarskih družin v bedo in lakoto. Edini »uspehi«, ki so jih dosegli, obstoje v tem, da so postavili dva klerikalna velika župana in da je Ljubljana dobila klerikalne komisarje. Ko so tekoma postali klerikalci opravili to svojo zamorsko vlogo, so se njihovi ministri odpeljali v Ljubljano na piruhe. Tu so pa zvedeli, da jih radikali ne potrebujejo več v vladi, ker so za velikonočne praznike sestavili novo vlado z mohamedanci in demokrati. Nova vlada je general-ska in odvisna od dvorne kamarile, kakor je bila klero-radikalna. Vodila bo ravno tako ali pa še bolj reakcionarno politiko. Da bije tako stvorjena vlada v obraz vsak parlamentarizem, ni treba posebej povdarjati, ker pri nas so parlamentarizem in demokracijo pokopali že leta 1920., ko so razveljavili z Obznano mandate 59 pravilno izvoljenim komunističnim poslancem. Vse drugo je samo posledica tega. Menda nismo daleč od odkrite vojaške diktature, ako pojde tako naprej. In tako bo šlo, ako se delavstvo ne zave in ne združi v en socialistični tabor.

Delegacija za mednarodno konferenco.

Naša ZDSZJ in tajništvo Del. zbornice sta predložili še bivši vladi

Samomadeževanje (onanija) je različnega izvora: največkrat iz stiske, iz pomanjkanja spolnega občevanja, često iz zapeljivosti, mnogo redkeje iz perverzности ali živčnega motenja, često iz mehaničnih vzrokov. Nič ni bolj napačnega, kakor to, da se onanija proglašuje za strašen greh. Tu je zdravilno sredstvo: pomiriti, tolažiti, krepiti kurirati in omogočiti redno spolno občevanje (pa ne s prostitucijo). To je edino pravilno ravnanje z onanijo, ki nikakor ni tako nevarna, kakor se često trdi.

Mnogo gorja na spolnem polju povzročajo **možganske in duševne abnormalnosti**, ki večinoma izvirajo iz prekomernega uživanja alkohola in narkotičnih sredstev. **Sploh je alkohol krivec največ in najhujših spolnih nesreč.**

Na podlagi vseh teh dejstev nam pravi čisto človeška spolna etika:

»Ne moreš izpremeniti podedovane podlage današnjih članov človeške družbe, tvoja dolžnost pa je, da svojim potomcem pripraviš več sreče in socialne vrednosti. Zato moraš predvsem z najdoslednejšo energijo pobijati privatno denarno gospodarstvo, ki vse korumpira s svojimi izkoriščevalnimi sredstvi, uživanje vseh narkotičnih strupov, predvsem alkohola.

V spolnih zadevah moraš stremeti za tem, da današnja hinavščina, ki jadra pod naslovom »moral«, nadomestiš z resnico in pravom. Tudi boš skušal vrniti ženi njene naravne pravice enako z moškimi.

Dalje pa ne smeš več mirno gledati, kako brezsmiselno producirajo najboljše in najslabši ljudje množico nesrečnih otrok, ki morajo v svoji večini postati kuga zase in za svoje soljudi.

Za uporabo sredstev za preprečevanje in reguliranje porodov (takozv. preservativov i. dr.) pouči vse telesno in duševno šibke in slabe, da ne bodo iz same neumnosti in nevednosti spravljali na svet nesrečnih, bednih črvov.

Uči preprečiti in regulirati pretirano kopicenosti nosečnosti žene.

Na ta način boš pripravil boljše, srečnejše človeštvo. In tako boš končno uveljavil pravo spolno etiko.

delavsko delegacijo za mednarodno konferenco dela v Ženevi. Kleroradikalna vlada je pa imenovala čisto protidelavsko delegacijo. Proti tem so vložili protest.

Izseljevanje v Kanado.

V zadnjem času se je pričelo precej veliko izseljevanje Slovencev v Kanado. Po informacijah državnega izseljeniškega komisarijata opozarjamo vse, da je Kanada primerna samo za one, ki se mislijo baviti z gozdarstvom in poljedelstvom. Kdor se priseli na farmo, naj sklene pogodbo vsaj za eno leto, da ne bo ostal brez dela. **V rudnikih in tovarnah ni dela za priseljence**, ker je tam brezposelnost še domačega delavstva.

Kdor misli preko Kanade tajno v Sev. Ameriko, se moti, ker je močna kontrola. Kazen za vsakega, ki pride v Ameriko nedovoljenim potom, je zelo velika: eno leto zapora in zaplamba vse imovine!

Ne v Češko!

Ministrstvo opozarja vse, da naj ne potujejo v Češkoslovaško, ker je tam brezposelnost in inozemski delavci ne dobé dela.

Naše organizacije.

Lesni delavci.

IV. redna glavna skupščina Osrednjega društva lesnih delavcev za Slovenijo.

(Konec.)

S. Valand je kot delegat podružnice Zbelovo orisal težkoče, s katerimi se ima podružnica boriti. Omenja zadnja pogajanja, ko sta bila odpuščena vsled organizacije dva sodruha, in se je toliko napravilo, da sta bila zopet sprejeta v delo. Ker kaže, da je dela dosti, je upati, da se bo dalo privedi sčasoma vse delavce v organizacijo. Pritožuje se na to, da se pošil-

ljajo srbohrvaške brošure, katerih pa naš delavec ne razume.

S. Skuk: Iz debat in poročila s. Bradeška razvidimo, da se ni tako delalo, kakor bi se moralo. Današnja skupščina mora vse to vzeti v pretres. Časopis »Delavec« je edino naše glasilo. V njem bi morali vedno kaj čitati o lesnih delavcih, kar pa nismo nikoli. Mi moramo korakati vedno vzporedno z industrijsko zvezo; znano nam mora biti vse njeno delovanje za naprej, da moramo tudi mi napraviti potrebne korake, da vsako stvar preprečimo.

S. Novak: Pri nas v Sloveniji še nima delavstvo tistega duha, kot n. pr. v Avstriji. Premalo je zavedno. Takrat, ko bi bilo treba prijeti v odločilnem trenutku, se delavstvo ustraši boja. Kdo je kriv, da vlada danes tako velika brezposelnost! Ni kriza sama, v mnogih slučajih je krivo delavstvo in vodstvo organizacije. Apelira na skupščino, da se od strani naše zveze napravi pritisk na Stokovno komisijo, da se tudi ona bolj briga za take stvari. Kdo je danes kriv, da se kršijo sklepi ljubljanske podružnice? Prva je bila to mizararska zadruga na Viču, ker je sprejela v delo neorganiziranega delavca.

S. Dermastija: S. Čeh je omenil, da se bo le s solidarnostjo in z raznimi predavanji zopet privedlo delavca na pravo pot. — V Ljubljani se je razpršil zaupniški zbor. Zato se je tudi kršilo sklepe ljubljanske podružnice. Sodr. Bradeško navaja, da je bilo poleg intervencij, ki so se izvršile, še dosti drugega posla, in menim, da bi se lahkim potom vsako kršenje preprečilo.

S. Peterca: Priznava, da ni poročilo tajnika zadostno, vendar ga zagovarja in pravi, da smo ga sami izvolili, in ne smeli bi od njega tako veliko zahtevati.

S. Kramarič: zagovarja soodr. Bradeška in pravi, ko bi ne bilo njega, bi ne bilo tudi podružnice.

S. Kolar: Pripominja k tajniškemu poročilu, da res ni tako, kakor bi moralo biti, vendar je v današnjem kritičnem času tudi veliko težje kaj napraviti. Takoj po vojni se je delavstvo začelo boriti za izboljšanje svojega položaja. Takrat je bil čas ugoden. V onem času je bilo dovolj dela na jugu in vsak je hitel v oni kraj, kjer je bila večja plača. Da se pa ni na jugu napravilo potrebnih kolektivnih pogodb so bili krivi voditelji pokreta na jugu. Povdarja, da vlada sedaj velika kriza in vsled tega tudi ni mogoče organizirati.

c) S. Peterca je podal blagajniško poročilo.

V debato so posegli ss. Erjavec, Bradeško in Verbič.

K blagajniškemu poročilu kritizira soodr. Verbič sestavo bilance. Z ozirom na to prosi, da se sprejme sledeča resolucija:

Resolucija:

Zastopniki lesnih delavcev za Slovenijo zbrani na svoji 4. redni skupščini dne 20. febr. 1927 v Mariboru nalagajo sledečo nalogo novemu centralnemu odboru:

1. Bilanco naj se izdela vsakoletno zase in se na vseh bodočih skupščinah predlaga ločeno in naj se zaključi redno z 31. decembrom vsakega leta.

2. Bilanca naj se izkaže v bodoče v fondih.

3. Novi odbor naj na prvi seji sklene delitev prispevkov v posamezne fondе.

4. Stroški za upravo ne smejo presegati v najslabšem slučaju 50% celotnega dohodka, v ostala dva fonda pa po 25%.

Ako pa se ustanovi fond o starostni podpori, pa naj plenum določa temu primerno razdelitev.

Resolucija se je sprejela razen točke 2.

d) S. Kavčič poroča v imenu nadzorstva, da je našla kontrola vselej v redu vse blagajniške knjige, kakor tudi znamke, zato predlaga staremu odboru absolutorij.

c) S. Peterca Andrej je podal blagajniško poročilo za 27. mesecev t. j. od 1. oktobra 1924. do 31. dec. 1926.

K blagajniškemu poročilu se je razvila obširna debata, v katero so

posegli ss. Erjavec, Verbič in Bradeško. K temu je predlagal soodr. Verbič sledečo resolucijo:

Zastopniki lesnih delavcev za Slovenijo zbrani na svoji 4. redni skupščini dne 20. februarja 1927. v Mariboru sklenejo sledečo nalogo novemu centralnemu odboru:

1. Bilanco naj se izdela vsakoletno zase in se na vseh bodočih skupščinah predlaga ločeno in naj se zaključi redno z 31. decembrom vsakega leta.

2. Bilanca naj se izkaže v bodoče v fondih.

3. Novi odbor naj na prvi seji sklene delitev prispevkov v posamezne fondе.

4. Stroški za upravo ne smejo presegati v najnujnejšem slučaju 50% celotnega dohodka, v ostala dva fonda pa po 25%.

Ako se pa ustanovi fond o starostni podpori, pa naj plenum določa temu primerno razdelitev.

Predlagana resolucija s. Verbiča se je vzela na znanje.

d) S. Kavčič poroča v imenu nadzorstva, da je našla kontrola vedno vse knjige v redu, kakor tudi vse znamkice. Predlagal je staremu odboru absolutorij. Poročilo nadzorstva se je vzelo na znanje.

S. Bradeško je v dolgem referatu odgovoril na vsa stavljenja mu vprašanja. Konstatira, da današnji zaupniki posameznih delavnic najsi bo v Ljubljani ali po drugih krajih nimajo one volje, katera bi bila potrebna za njihovo funkcijo. Razumljivo je, da morajo biti tudi vsi ostali delavci kompaktni z zaupniki. Vodstvo organizacije je vedno izvedlo takoj vsako intervencijo, in ako se ni upoštevalo in da se je kršila kolektivna pogodba ljubljanskih mizarjev je mnogo in največ krivo delavstvo samo.

3. Referat o mezdni politiki je podal soodr. Kopač, zastopnik Delavske zbornice.

S. Dermastija: Naša bodoča naloga je: 1. da se pri Osrednjemu društvu lesnih delavcev ustanovi nekaj referentski odsek, kateri bo dajal inicijativo za uspešno delovanje in izobrazbo; 2. zberejo naj se vsi statistični podatki o gospodarstvu o vaje-ništvu itd. Treba je vrsto organiziranega delavstva tako pomnožiti, in to moramo začeti pri vajencih. Pri tem povdarja, da se je na Dunaju vršil že I. vajeniški kongres. Apelira, da se ustanovi prepotrebna vajeniška organizacija. V to svrhu predlaga sledečo resolucijo:

Ker je treba oživeti delo Osrednjega društva lesnih delavcev in njegovih podružnic, obenem s tem pa dvigniti razredno zavest lesnega delavstva in zaupanje v strokovno gibanje se predlaga:

1. Pri Osrednjem društvu naj se ustanovi referentski odsek Ta odsek mora skrbeti za redna predavanja in redne shode pri raznih podružnicah in poleg tega še pri neorganiziranih lesnih delavcih.

2. Zberejo in periodično naj se objavljajo vsi statistični pregledi in pri-pomočki, ki so potrebni v lesni stroki. Pri tem je upoštevati predvsem možnost gospodarskih prilik, trgovske konjunktore, brezposelnosti, zaposlitve vajeništva itd.

3. Ustanovi naj se pod okriljem Osrednjega društva vajeniška organizacija.

Resolucija predložena po s. Dermastiji je bila enoglasno sprejeta

S. Tokan: Kakšna naj bo taktika v nadaljnjem pokretu? Kar je podružnic Osrednjega društva, sta res interni ljubljanska in mariborska, vse druge so malenkostne. V vseh drugih krajih je tako, da so delavci le toliko časa organizirani, kolikor časa se vodijo mezdna pogajanja, nato pa polagoma zamro. Vsled tega tudi strokovne organizacije ne morejo eksistirati. Da se ni izvršilo toliko mezdnih pokretov, kakor bi se jih moralo izvršiti, je velik vzrok nezavednost delavcev samih. Zavedati se moramo, da bo trajalo leta in leta še to, predno se bodo delavci začeli zavedati svojega položaja in si v skupnosti iskati pomoči. Zavedati se moramo, da se baš sedaj nahajamo v času pomanjkanja dela in hude krize. Z intenzivnostjo smo iskali ljudi, da bi se vodilo agitacijo neprenehoma.

Zeleli, da bi bilo življenje ljubljanske podružnice ostalo stalno, ker nastala je dobra konjunktura. V ljubljanski in mariborski podružnici je točno zaznamovati plače posameznih strok.

Ker je prišlo — razmotrivajoč iz poprejšnjih debat — do prehudih sporov, je predpogoj ustanoviti močan zaupniški zbor.

Na referat sodr. Tokana, ki je bil le odgovor na prejšnje govore posameznih delegatov, se je razvila zopet obširna debata v katero so posegli ss. Dermastija, Erjavec, Bradeško, Novak, Skuk in Likar.

K točki volitev novega odbora se je enoglasno sprejela lista verifikacijskega odbora. V novi odbor so bili izvoljeni:

Predsednik: Dermastija Jakob, podpredsednik Ivan Tokan, blagajnik Erjavec Alojz, tajnik Bradeško Andrej. Odborniki: Verbič Adolf, Novak Franc, Dornik Ludvik; namestniki: Virant Anton, Antončič Matija, Naglič Filip. Nadzorstvo: Kavčič Tomaž, Petrič Martin, Šlosar Lado, Lang Edo, Tržič, Kolar Anton Maribor. Razsojdišče: Breskvar Franc, Žagar Franc, Škerjanec Ivan. Plenum naj sestoji iz 5 članov, katere naj predlagajo zunanje podružnice: Maribor-Skuk, Zbeľovo-Valand, Tržič-Purgar, Poljčane-Jemenšek, Ptuj-Kramarič.

Referat o socialni politiki je podal sodr. Likar, tajnik O. U. Z. D. v Ljubljani. Razvila se je daljša debata, v katero so posegli ss. Novak, Skuk, Dermastija, Erjavec, Kolar in Bradeško.

Ko je sodrug Dermastija končno še prečital referat o starostnem zavarovanju lesnih delavcev oziroma o ustanovitvi fonda za starost in onemoglost, je po daljši in obširni debati stavil s. Verbič k istemu tudi sledeči predlog:

Skupščina naroča upravnemu odboru, da izdela tozadevni načrt z ozirom na finančna sredstva. Ta načrt naj razpošlje podružnicam na vpogled. Plenum pa naj sklene na podlagi izjav podružnic na svoji seji če in kako naj se to zavarovanje izvede. Predlog je bil soglasno sprejet.

Končni sklep skupščine je bil, da se Osrednje društvo pokorava sklepom K. M. O. za vsedelavski zlet. Sklep je, da se poleg že prispevanih 50 para na člana, daruje za vsedelavski zlet Din 200.

Sodr. Dermastija je ob 7. uri zvečer zaključil zborovanje.

Splošna Delavska Zveza Jugoslavije.

Težkoče in naloge Splošne Delavske Zveze.

Pred konferenco SDZJ v Zagrebu.

S. D. Z. J. ima organizirati predvsem tovarniške delavce, ki ne pripadajo že kakšni drugi formirani strokovni zvezi. Pred vsem tekstilno, kemično, steklarsko, cementno stroko.

Vzemimo v prvi vrsti kemične delavce. Med temi delavci primanjkuje onih pravih izvežbanih zaupnikov. Značilno v kemičnih tovarnah je to, da delujejo s polnim obratom noč in dan. Kemične tovarne v Hrastniku, Celju, Rušah, Sevnici, delajo tri izmene dnevno. Plače teh delavcev so zelo nizke, dnevni zaslužek od 25—40. V organizaciji so samo boljši, kvalificirani delavci. Dninarji in nekvalificirani niso pristopni za organizacijo, izgovarjajoč se, da imajo tako malo plačo, da jim je nemogoče plačati prispevke. Kolektivne pogodbe se kršijo dnevno, ter se le malo kje upoštevajo. Organizacija brani pridobljene pravice, potem raznih intervencij, od strani organizacije, Del. zbornice in Inšpekcije dela.

V tovarni za dušik v Rušah se izdeluje predvsem karbid, umetno gnojilo ter razni drugi fabrikati in kisline. Vseh zaposlenih delavcev je 450, med njimi 15 žensk. Kolektivna pogodba, ki obstoji še iz leta 1920, se je dopolnila z raznimi dodatnimi predlogi v letih 1924 in 1926. Zadnje zahteve so se stavile 28. marca tl. Predvsem se zahteva znižanje stanarine, snaženje stanovanj, zlasti samcev in nekatere boljše v tovarnah. Plače imajo od 3.— do 7.50 Din na uro.

V kemični tovarni, cinkarna v Celju, je zaposlenih 63 delavcev. V tej tovarni je ena glavna stara delav-

ska zahteva: dobiti kontrolo, odnosno pravila za podporno društvo za starost in onemoglost. V ta podporni sklad, ki je uveden v tovarni, plačujejo delavci po 1% od svoje plače, v isti izmeri tudi delodajalec. Ko delavec zboli oziroma po 30 letnem službovanju, dobi delavec do 80 Din mesečne podpore. Kontrolo nad dohodki in izdatki ima delodajalec sam, delavstvo je pri kontroli izključeno. V tovarni se dela večinoma na akord in tudi nadure. Dnevni povprečni zaslužek je do 40 Din.

V kemični tovarni v Hrastniku, je zaposlenih 152 delavcev in 18 žensk. Izdeluje se v tej tovarni isto, kakor v Celjski. Plača delavca je od 17—35 Din dnevno. Pokrajinsko tajništvo je imelo več intervencij, zlasti radi odpustov, razmer v kamnolomu, in izenačenja plač mlajšim delavcem. Večina sporov se je poravnala mirnim potom z uspehom.

Kemična tovarna v Mostah je bila od aprila 1926, pa do marca 1927 zaprta. Da ni tovarna obratovala, se navaja kot vzrok rešitev lastninstva in sekvestra pri ministrstvu pravde. Od marca meseca dalje, je zopet zaposlenih 90 delavcev, med njimi 30 vajencev. Tudi v tej tovarni se je tajništvu posrečilo, upostaviti podružnico, imelo pa je pri tem velike težkoče, zlasti radi znanega čina g. Rejca, bivšega tajnika in današnjega Bernotovca.

V kemični tovarni Jugotani v Sevnici, je zaposlenih čez 100 delavcev, med njimi je 35 kvalificiranih. Vsi drugi so sezonski delavci. Meseca marca je organizacija stavila zahteve. Zahtevala je samo ono, kar zakon predvideva. Doseglo se je med drugim tudi to, da se nekatere delavce plača 50 par in druge 1 Din na uro več, na drugi strani pa se je odpustilo iz dela 3 podružnične funkcionarje. Podružnico čakajo zato novi boji in težkoče.

Tekstilna stroka v Sloveniji.

Tekstilna industrija ima v Sloveniji najugodnejša tla in najlepše izgleda, da se razvije. V sled skrajno slabih mezd in navala kmetijskih delavcev se kljub vsem poskusom ni posrečilo postaviti močnih razrednih organizacij. Tekstilno delavstvo je med vsemi delavci najslabše organizirano. Lahko rečemo, da je 90 odstotkov indiferentnih, to pa je tudi glavni edini vzrok, da so tako nizke mezde. Poleg tega pa delajo navadno samo oni in one delavke, ki imajo doma kako posestvo, ker bi od same slabe plače ne mogli eksistirati. V vseh tekstilnih tovarnah v Sloveniji je zaposlenih okrog 6000 delavcev in delavk. Plača teh delavcev, zlasti delavk, je strašno majhna, delovne razmere so kitajske. »Zveza delavskih žen in deklet« ima med tekstilnimi delavkami široko polje za obdelati in olajšati pot strokovnim organizacijam.

Cementne tovarne.

Cementne tovarne vsled stavbne krize ne delujejo. Tako se je zaprla cementna tovarna v Zidanem mostu, ki je imela zaposlenih preko 100 delavcev; istotako ne deluje cementna tovarna v Mojstrani, ki je zaposljevala čez 200 delavcev. Iz istega vzroka ne delujejo opekarne.

Papirnice.

V papirniški stroki zadnje leto produkti nekoliko zaostajajo, zlasti v Medvodah in Goričanah ter Vevčah. Bilo je tudi nekoliko redukcij v Vevški papirnici ter radi povodnji v papirnici v Prevaljah. Naša organizacija se ima tu boriti predvsem s klerikalnim vplivom in s posledicami nekdanje žrgine »neodvisne« strokovne politike, ki je svojčas privedla celo njegovo »edino revolucionarno« organizacijo v Vevčah — v demokrasko unijo.

Dokler ne bo postal delavec tudi političen faktor v državi, in s tem izsilil odpravo zakona o zaščiti države in s tem v zvezi svobodo besede in agitacije, dokler se ne zaščiti zaupnike po obratih, dokler se ne izda pravilnik za volitve obratnih zaupnikov, toliko časa bodo vse te tovarniške organizacije hrale pod nezakonitim podjetniškim terorjem.

Da se kljub vsem tem težkočam ojači organizacija delavcev teh strok, sklicuje Splošna Delavska Zveza v Zagrebu pokrajinsko konferenco za Slovenijo, ki se bo vršila v Celju dne 8. maja t. l., začetek ob 9. uri dopoldan z dnevnim redom:

1. Poročilo centralnega tajništva SDZ.
2. Poročilo pokrajinskega tajništva za Slovenijo.
3. Poročilo delegatov.
4. Bodoče naloge ZDZJ.
5. Predlogi in sklepi.
6. Razno.

Plenum SDZ je na svoji seji dne 20. marca sprejel na predlog pokrajinskega tajništva za Slovenijo z ozirom na bodoče delo v Sloveniji sledečo

Resolucijo:

Položaj tekstilnih delavcev, katerih je okoli 6000 samo v Sloveniji, je zelo slab. Plače teh delavcev so škandalozno nizke, tako n. pr. zasluži delavka do 80 Din, delavci do 140 Din na teden. Pri zadnji stavki tekstilnih delavcev v Beogradu je dejal delavcem ravnatelj tekstilne industrije D. D. z ozirom na to, ker so štrajkali, da bo opustil delo v tovarni ter rajši trgoval z blagom, ki pride iz Slovenije, ker je cenejše, kakor dovoz in plače delavcev v Beogradu. Kar velja za tekstilne, velja tudi za kemične delavce.

Organizacija SDZJ bo morala delati na to, da se zboljšajo varnostne naprave, da se upoštevajo higijenični predpisi, ter da dobe delavci brezplačno delovno obleko, zlasti pri kislinskih obratih. Ravno tako se bo morala zavzeti organizacija za moderniziranje podpornih blagajn, za starost in onemoglost, zlasti tam, kjer že to imajo, v kemični tovarni v Hrastniku in Celju. 1 odstotek, ki se sedaj plačuje v ta fond od strani delavcev, in toliko od delodajalca, ne odgovarja sedanjim razmeram.

Procent dajatev se bo moral zvišati obojestransko, ter postaviti kontrolo od strani delavstva nad dohodki in izdatki.

Konferenca SDZJ v Sloveniji pa bo imela še drugo važno nalogo. Ugotoviti se morajo vse plačilne izpremembe po tovarnah in kontrolirati vse stare kolektivne pogodbe, v kolikor še obstojijo, koliko so podjetniki ozirajo na te sklepe. SDZJ se bo tudi morala požuriti z volitvami obratnih zaupnikov v onih tovarnah, kjer do sedaj še ni bilo volitev radi ovir, ki jih delajo delodajalci, ali pa radi pasivnosti delavstva.

Kakor je razvidno, bo imela SDZJ še ogromno delo po tovarnah, da se bo vse goraj navedeno izpolnilo. Delavstvo pa bo moralo napeti vse sile, da spopolni vrzel v svojih organizacijah ter tako postane boja sposobna. Koristi od močnih organizacij bo imelo samo delavstvo.

Vsi organizirani člani SDZJ se morajo pripraviti na to konferenco s predlogi in nasveti, da tako podkrepjen gremo na delo in razširimo našo organizacijo.

Iz revirjev, tovarn in delavnic.

Razmere v tekstilnih tovarnah v Mariboru.

Po preobratu se je industrija v Sloveniji zelo razvila, kar bi bilo pozdraviti, ker v industriji najde delavec več ali manj skromni košček kruha.

V Mariboru, kjer pred preobratom niti ni bilo sluha o tekstilni industriji, vidimo danes tekstilne tovarne iz zemlje rasti, kakor gobe po dežju.

Te tovarne so v pretežni večini ustanovljene z inozemskim kapitalom. Zaposlene so v pretežni večini ženske, ki še poprej nikoli niso delale v tovarnah. Če pogledamo razmere v teh podjetjih, potem razumemo, zakaj da radi prihajajo tuji kapitalisti »izobraževati« jugoslovanske delavce in delavke, kajti to delo jim prinaša ogromne dobičke. Te ženske so za njihovo delo, ki obstoja v tem, da morajo garati pri več strojih ob enem in njihurna plača je od Din 1.50 do 3.50. Delovni čas je skoraj v vseh tekstilnih tovarnah od 11 do 14 ur dnevno,

Veliko izgubo na denarju in zdravju pomeni uživanje prave kave. Ne samo, da kava nima nič redilnega v sebi, uničuje celo organizem. Vse to je treba še drago plačati. Da popravijo vsaj nekoliko izgubo, pridevajo gospodinjje pravi kavi žitno kavo. S tem je zmanjšan izdatek, hranilna vrednost pijače je pa povečana. Razumne matere gredo še dalje: predvsem otrokom ne kuhajo nič prave kave, in spretna kuharica zna prepričati celo odradste, da je mogoče tudi iz same žitne kave pripraviti okusen zajutrek. Ni pa vseeno, kakšno žitno kavo uporabljamo. Kakor ni vseeno, če so čevlji iz telečjega, kozjega ali konjskega usnja in tudi ne, če je kruh pšeničen, ržen ali ječmenov, prav tako je razlika med žitnimi kavami. Kdor bo vse to premislil, se bo odločil samo za rženo kavo, ker ima največ hranilnosti. Izbral bo rženo žiko, ker je baš žika pripravljena po posebnem tehničnem postopu tako, da je mogoče s kuhanjem izločiti iz nje prav vse hranilne vrednote. Pazite zato pri nakupu na znamko Žika.

ne da bi se nadure po zakonito predpisanih določbah izplačevale.

Nahaja se sicer v Mariboru Obalstna Inšpekcija dela in tej so tudi znane razmere v tekstilnih tovarnah, ali ta se za take »malenkosti« niti ne briga, če ravno je za to postavljena, da nadzoruje nad istimi, ki kršijo »zakon o zaščiti delavcev § 6«.

Gospodje kapitalisti tarnajo pred javnostjo v meščanskem časopisju, kako se morajo boriti proti inozemski konkurenci, in da ista ubija jugoslovansko tekstilno industrijo in res čudna ta konkurenca in ubijanje tekstilne industrije, ker vidimo, da kljub temu se ponovno pojavljajo nove tekstilne tovarne. Še bolj čudno je, če pogledamo zgoraj navedene razmere delavstva v naših tekstilnih tovarnah t. j. plače in delovni čas. Tedaj si stavimo vprašanje, kako je sploh mogoča ta huda inozemska konkurenca, če vidimo v inozemstvu strogo urejeno 8-urno delo, izdatno višje mezde, zakonito zasigurani letni plačani dopust in še mnogo različnih socialnih prednosti za delavstvo, kar jugoslovanski delavec nima.

Tukaj zasidrani inozemski kapitalisti prav dobro znajo, kje jim njihov denar prinese največ »obresti«.

Odkod pa je mogoče tako neizmerno izkoriščanje delavstva? Če si pogledamo in preštudiramo duševni in kulturni nivo teh ženskih delovnih moči, potem je razumljivo, zakaj se preseljuje tuji kapitalizem v Jugoslavijo, kjer se lahko brez vseh ovir eksploatira to nezavedno žensko delovno silo. Pretežna večina teh delavk je iz dežele. Mnogo je takih, ki so nedavno zapustile šolske klopi. Ta delovna moč se torej rekrutira iz kmetškega proletariata.

Vse te delovne moči, bodisi kmetškega ali mestnega proletarca, ki so privezane k industrijskim modernim strojem, se ne zavedajo, kako tepta kapitalizem njih pravice, kako stiska iz njih teles sok življenja, zapira pot h kulturi in duševnemu razvoju, ko jih pripreže za najskromnejšo plačo 10 do 14 ur k stroju kot belega sužnja.

Vsak zaveden proletarec bi moral danes videti in se zavedati, zakaj kapitalizem tira žensko v tovarno, ter jo kot njemu manj vredno moč izkorišča, in kot brezpravno moč, moškemu proletarcu postavi kot konkurenčno silo, katero plačuje mnogo manj, kakor pa moško moč, čeravno opravlja isti posel in še delj časa, ker se zaveda njene nezavednosti v kateri se kloni krutemu kapitalizmu.

Dolžnost vseh razredno zavednih proletarcev je, da gredo na delo, t. j. da vzbudijo ženski brezpravni proletarijat k zavesti, da stopi ženska kot enakovredna proletarka v vrsto borcev za enakopravnost. To delo smo dolžni opravljati, če se nočemo skupno pogrezniti še v hušji jarem suženjstva. V vseh modernih državah, kjer je istotako potegnil kapitalizem žensko v industrijo k modernemu stroju, da jo na grd način izkorišča, se je ta ženska zbudila in stoji v vrstah razredno zavednih proletarcev, kjer se bori z moškim sotrpinom z ramo ob rami za enakopravnost, za socialne pravice za človečanstvo, ker brez razredno zavedne žene proletarke ne bode se nikoli proletarijat osvobodil izpod kapitalističnega jarma.

Ko se kaže danes ta velika nezavednost ženske proletarke in v razmerah v katerih garajo, ne smemo

Vsedelavski zlet bo mednarodna manifestacija za mir in svobodo.

grajati njih, ker žena proletarka ni kriva svoje nezavednosti. Temveč moramo iskati vzroke v sili in taktiki kapitalističnega sistema.

Zatoraj vsi tisti, ki se tega zavedate, na delo, da pridobimo in vzbudimo proletarko za razredni boj, ker ko se bode vzbudila in se zavedala, da ima v proletarcih možeh istega, ki hoče pomagati njo resno osvoboditi, tedaj bode našel v njej zvesto zaveznico v borbi za osvobojenje celokupnega proletariata. A. Č.

Fala. Proslava prvega maja se bo vršila po sledečem sporedu: Ob 5. uri jutraj budnica. Zbirališče ob 6. uri pri elektrarni, od kjer delavstvo odkoraka ob 7. uri v Selnico, od tam pa nazaj z društvenim praporom. Popoldne se bo vršila veselica v gostilni Temelj na Boču. Na sporedu godba, ples in šaljiva pošta. Veselica prične ob 15. uri. Vstopnina je prosta. — Odbor SMRZ na Fali.

Občni zbor steklarjev v Hrastniku se je vršil 27. marca t. l. pri »Cizelju ob 15. uri v sledečem dnevnem redom: 1. Čitanje zapisnika. 2. Poročilo funkcionarjev. 3. Volitve novega odbora. 4. Razmere v steklarni in razno. — Predsednik omenja med drugim težkoče, ki jih je imel podružniški odbor, ter obrazloži uspehe in neuspehe raznih intervencij pri ravnanju steklarne, zlasti pogajanja ankete dne 3. marca. Na tej anketi sta bila zastopana po dva delegata vsake podružnice. Povdarja, da bi se dalo doseči še marsikaj, ako bi

bili vsi steklarji zavedni, a žal je še velika skupina onih nezavednežev, ki gledajo na to, da bi se drugi borili namesto njih samih. — Iz blagajniškega poročila je razvidno, da ima podružnica v blagajni od prispevkov Din 1204.—, posmrtninskega fonda Din 6253.—, sekcijanskega fonda Din 1254.— ter posebnega fonda Din 206.—, skupno torej Din 8917.—. Po poročilo kontrole, da je blagajna v redu, se sprejme predlog, da podružnica zopet naloži v zadrugo Konzumnega društva svoto Din 2000.—. Vsem starim podr. funkcionarjem se da zaupnica s tem, da se jih ponovno izvoli v odbor in sicer: Predsednik Alojz Kellner, namestnik Vurm Karl; tajnik Ivan Mastnak, namestnik Fric Fuks; blagajnik Zaletel Franc, namestnik Fr. Brujas; kontrola Julius Kellner, Fajt, Fuks; knjižničar Ignac Zaletel ter dva podblagajnika Fr. Planinc in Anton Delpin. — Pri točki razno so govorili še drugi sodrug, povdarjajoč težki položaj, v katerem se steklarsko delavstvo nahaja. Padlo je tudi več očitkov na one steklarje, ki gledajo od strani naše delo, mesto da bi se nam pridružili in pomagali; ako kateremu ni kaj po volji, naj se vedno in povsod v prvi vrsti obrne na zaupnike in šele potem na organizacijo. Vsaka kritika izven foruma pa nam jemlje samo ugled in nam škoduje. Končno se s. predsednik zahvali za obisk in zaključil občni zbor.

Ljubljana. (Iz tobačne tovarne.) Za delavstvo ljubljanske tobačne tovarne prinese vsaka vlada kako poslabšanje. Nebroj resolucij, prošelj in protestov smo poslali na monopolno upravo — a vse je bob v steno. Monopolska uprava je za naše pritožbe gluha in noče razumeti tega, da bi moralo njeno delavstvo živeti človeško. Še več! Mesto da bi z odgovorom na našo spomenico pokazala vsaj nekaj dobre volje, nam je naložila na rame še eno novo breme in to je davek na ročno delo, čeprav je v finančnem zakonu z leta 1926. izšla neka naredba, da državni uslužbenci ne plačujejo tega davka. Pač pa so nam odtegovali nekaj davek, ki je bil uveden že v stari Srbiji in so ga sedaj razširili na vso državo. Po novem proračunu klero-radikalne vlade pa moramo zraven plačevati od 1. aprila 1927 še davek na ročno delo. Torej, mesto da nam zboljšajo položaj, pa nam naložijo še nova bremena. In to je državno podjetje. Kaka naj bo v naši državi socialna politika, če pa so državna podjetja še reakcionarnejša kakor privatna. Krščansko-socialni minister Gosar bo ostal ohranjen v našem spominu, toda ne dobro, temveč slabo zapisan. Delavci naj pa spoznajo iz tega, da jim nihče ne bo pomagal, ako si sami ne pomagajo. Danes že za obleko nimamo več denarja. Če bomo pa še naprej poslušali gospodo od raznih strank, nam bodo pa na vse zadnje še te plače vzeli, češ: ker ste državni delavci, morate za državo žrtvovati vse, kar ona od vas zahteva po znanem krščanskem izreku: daj cesarju, kar je cesarjevega! Delavci in delavke, če hočete torej samim sebi dobro, izpreglejte že vendar enkrat in stopite vsi v enotno razredno bojno organizacijo! Doslej so mnoge klerikalci zapeljali. Ta čas, ko so bili na vladi, so pa pokazali, da se za naš tobačne delavce ne zmenijo. Če bi hoteli, bi lahko pri novem proračunu upoštevali naše upravičene želje. Upoštevali jih pa zato niso, ker

se nadejajo, da bodo tobačni delavci pri prihodnjih volitvah zopet glasovali za one, ki jih tepejo z bičem. Pa upamo, da bodo tudi naši delavci enkrat spregledali.

Ljubljana. (Monopolci.) Na zadnjem občnem zboru monopolskih delavcev v Ljubljani se je izvolil nov odbor iz sledečih sodrugov: Franc Bučan, predsednik, Anžič Emil, tajnik, Čamernek Ivaan, blagajnik; odbornik Rudolf Breskovar in odbornica Bosak Marija. V nadzorstvo sta izvoljena Artač Anton in Černe Franc. Za predsednikovega namestnika je izvoljen Ropret Andrej, za tajniškega namestnika Andolič Angela in blagajnikovega Vogočar Leopold.

Zakaj sem strokovno organiziran?

Ker imam pogum, da se borim skupno z ostalimi delavci za pravice, ki mi pripadajo!

Ker hočem, da ima vsak mož, vsaka žena, vsak otrok toliko dohodkov, toliko dobre hrane, toliko obleke in toliko časa, da svojo hrano porabi!

Ker imam več spoštovanja do značajnega delavca v raztrgani obleki, kakor do izobraženega bedaka, ki razpolaga z bančnimi računi! Ker se strokovno organizirani delavec zaveda, da bo z vloženimi članskimi prispevki storjenega nekaj v njegovem interesu!

Listnica uredništva.

Današnja številka je dvojna, za 25. april in 10. maj. Prihodnja številka izide 25. maja!

Razne čepice

se dobijo najceneje pri

A. KASSIG

Ljubljana, Židovska ulica

I. NEŠKUDLA, LJUBLJANA

Sv. Petra cesta 25

Tvornica društvenih zastav, travkov in pripadnosti ter atelje za umetniško vezenje, izvršuje v to stroko spadajoča naročila najvestneje in pod najugodnejšimi pogoji. — P. n. društvom so proračuni, vzorci itd. franco in gratis na razpolago.

Ustanovljeno 1852.

TEOD. KORN

Ljubljana, Poljanska cesta št. 8.

Krovstvo, kleparstvo, inštalacija vodovodov in kurjava. Pločevinasta embalaža in litografija.

L. MIKUŠ

LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠTEV. 15. DEŽNIKI.

Na malo! Na veliko! Ustanovljeno 1839.

Kje Je dobro vino?

V vinotoču

Grajska klet

MARIBOR, Mestni trg 13
Izborna belo in črno vino po 10 Din, čez ulico 1 Din ceneje.

Aleksander Oblat

Ljubljana Sv. Petra cesta št. 18.
Priporočam svojo veliko zalogo čevljev (posebno platnenih) in sandal.

Znižane cene!

Stara tovarna nogavic in pletenin

M. FRANZL sin

Ljubljana, Privoz št. 10.

priporoča svoje prvovrstne izdelke po znatno nižanjih cenah. — Sprejema se tudi bombaž in volna v pletenje.

Jos. Olup, Ljubljana

Stari trg 1 in 2

priporoča svojo trgovino z manufakturnim blagom in moškimi oblekami domačega izdelka po najnižjih cenah. Tudi obleke po naročilu se najhitreje in najceneje izvršujejo.

PRIPOROČAMO VAM

„PUCH“ KOLESA

ki so najtrpežnejša! — Solidna cena; tudi na obroke!
Ign. Vok, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 7

„KVERTA“

družba z o. z.

Tvornica kuvert in konfenkija papirja. — Specijalna izdelava prozornih kuvert z okenci
LJUBLJANA — VOŽARSKI POT 1. KARLOVSKA C. 2

Priporočamo testenine

ki so najboljše.

KJE SE NAJBOLJŠE KUPI, JE BREZ DVOMA ZNANO

„PRI NIZKI CENI“

IGN. ŽARGI, LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 3

FILIP ŠIBENIK

Adria prašek za pecivo, vanilin sladkor najboljši!

Kamnoseška industrija

Alojzij VODNIK

LJUBLJANA

poleg glavnega kolodvora.

Ustanovljeno leta 1860.

Hišljenska pralnica

in svetlolikalnica

FR. ŠIMENC

LJUBLJANA KOLODVORSKA ULICA 8.

Velika zaloga češkega in angleškega sukna.

A. & E. Skaberné

Ljubljana.

Vse vrste poslovnih knjig in šolske potrebščine Vam nudi s prvovrstnimi izdelki

A. JANEŽIČ, LJUBLJANA

FLORIJANSKA ULICA ŠT. 14

knjigovoznica, industrija šolskih zvezkov in trgovskih knjig

Vsedelavski zlet je mobilizacija cele proletarske armade.

V imenu Strokovne komisije kot oblastnega odbora Z. D. S. Z. J. izdaja in urejuje ter za tiskarno odgovarja Josip Ošlak v Mariboru. Tisk Ljudske tiskarne v Mariboru.